

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / Hoitotyö AMK

Jenni Heinonen

NAISIIN KOHDISTUVA PARISUDEVÄKIVALTA – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma

HEINONEN, JENNI

Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö

54 sivua + 32 liitesivua

Työn ohjaaja

TtM Mirja Nurmi

Toimeksiantaja

Ehkäise tapaturmat -hanke ja KymiCare-hanke

Marraskuu 2013

Avainsanat

parisuhdeväkivalta, naiset, tunnistaminen

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa ja selvittää mitkä asiat vaikuttavat väkivaltaisesta parisuhteesta poislähtemiseen. Opinnäytetyön menetelmänä oli systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Alkuperäistutkimukset koostuvat seitsemästä väitöskirjasta, kahdesta pro gradu -tutkielmasta ja kahdesta tutkimusartikkelista. Alkuperäistutkimukset analysoitiin sisällyksenanalyysillä.

Tuloksissa korostuu asiakkaiden ja potilaiden kanssa keskusteleminen heidän kotioloista ja parisuhteesta. Keskusteluista työntekijä voi havaita mahdollisen parisuhdeväkivallan tai sille altistavat tekijät parisuhteessa. Parisuhdeväkivallan uhrina olleet naiset kokevat keskustelun erityisen tärkeänä. Tutkimustulokset paljastavat naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan ulkoiset merkit.

Aina väkivaltaa ei pysty tunnistamaan naisen ulkoisesta olemuksesta. Sen vuoksi systemaattinen seulonta ja väkivallasta kysyminen on tärkeää. Tulokset osoittavat, että väkivaltaisesta parisuhteesta poislähtemiseen vaikuttaa moni tekijä. Tieto väkivallasta ja sen vaikutuksista on keskeinen asia naisten tehdessä päätöstä lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta. Naisten on vaikea irtautua väkivaltaisesta parisuhteesta ilman ulkopuolisten ja läheisten apua. Koska parisuhdeväkivallalla on taipumus kumuloitua, usein naiset joutuvat tekemään lopullisen lähtemispäätöksen, kun parisuhdeväkivallasta on tullut hengenvaarallista. Työn johtopäätöksiin on koottu pääpiirteet parisuhdeväkivallasta, sen tunnistamisesta ja uhrin auttamisesta.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health Care

HEINONEN, JENNI

Violence Against women in Close Relationships

Bachelor's Thesis

54 pages + 32 pages of appendices

Supervisor

Mirja Nurmi, MSc

Commissioned by

Ehkäise tapaturmat -project and KymiCare-project

November 2013

Keywords

intimate partner violence, women, identification

The purpose of this study was to determine how violence against women can be identified and to find out what factors affect the decision of leaving the relationship. The method was a literature review. Original studies consist of seven dissertations, two Master's theses and two research articles. The original studies were analyzed using content analysis.

The results emphasized the importance of discussion with the clients and patients about their home conditions and the intimate relationship. The discussions with the employee can reveal the possible violence or the predisposing factors in the relationship. The results suggest that women, who are victims of intimate partner violence, find the discussions particularly important. These results show the signs of the intimate partner violence.

Whenever, violence cannot always be able to recognize from woman's appearance. Violence cannot always be recognized from a woman's appearance. Therefore a systematic screening and asking about violence are important. The results show that the decision of leaving the relationship was affected by many factors. Knowledge of the violence and its effects are the key issues for women in their decision making process. The results showed that women need support from outside or the family and friends. Because intimate partner violence tends to accumulate, women often have to make the final decision because the intimate relationship has become life-threatening.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VÄKIVALTA, VIHA JA AGGRESSIO	7
3	PARISUHDEVÄKIVALLAN SELITYSMALLIT	8
4	VÄKIVALTA PARISUHTEESSA	10
	4.1 Lapsuuden vaikutukset parisuhdeväkivaltaan	10
	4.2 Aikaisempien parisuhteiden vaikutukset parisuhdeväkivaltaan	11
	4.3 Uusi parisuhde ja siihen liittyvät odotukset	12
	4.4 Väkivallan syntyminen parisuhteessa	13
	4.5 Väkivallasta ulkopuolisille kertominen	14
5	NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN TERVEYS- JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET	15
6	PARISUHDEVÄKIVALLAN OSAPUOLILLE SUUNNATUT INTERVENTIOT	16
7	SYSTEMAATTINEN KIRJALLISUUSKATSAUS	18
	7.1 Tutkimussuunnitelma	19
	7.2 Tutkimuskysymysten määrittäminen	19
	7.3 Tutkimusten haku	20
	7.4 Tutkimusten valinta	27
	7.5 Tutkimusten laadun arviointi	28
	7.6 Tutkimusten analysointi	29
8	TULOKSET	32
	8.1 Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen	32
	8.1.1 Parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet ja fyysiset merkit	33

8.1.2 Parisuhteesta keskusteleminen ja parisuhdeväkivallasta kysyminen	34
8.1.3 Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen	36
8.2 Väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemiseen vaikuttavat asiat	38
8.2.1 Ulkopuolisten ja läheisten tuen sekä tiedon lisääntymisen vaikutukset parisuhdeväkivallasta lähtemiseen	39
Ulkopuolisten	39
8.2.2 Väkivaltaisesta suhteesta lähtemispäätöksen tekeminen ja siihen vaikuttavat asiat.	40
9 POHDINTA	42
9.1 Tulosten tarkastelu	42
9.2 Luotettavuus ja eettisyys	45
9.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimus- ja kehittämissuhteet	46
9.4 Oma oppiminen ja ammatillinen kasvu	49

LÄHTEET

LIITTEET

- Liite 1. Alkuperäisilmaisut ja pelkistetyt ilmaisut
- Liite 2. Pelkistetyt ilmaisut ja niistä muodostetut kategoriat
- Liite 3. Teoriaosassa käytettyjen tutkimusten taulukot
- Liite 4. Sopimus opinnäytetyöstä

1 JOHDANTO

”Suomalaisessa yhteiskunnassa koti on naiselle turvattomin ja miehelle turvallisin paikka”. Yleisin lähisuhdeväkivallan muoto on naisiin kohdistuva parisuhteessa tapahtuva väkivalta. Sen tekijänä on kumppani ja tapahtumapaikkana on koti. (Marttila 2011, 37.) Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta tulee esille huonosti tilastoissa, tutkimuksissa ja viranomaiskäytännöissä. Väkivaltaa kokeneet asiakkaat eivät helposti hae apua ongelmaansa, vaan pyrkivät salaamaan sen pelon, häpeä tai syyllisyyden takia. Työntekijöillä saattavat olla huonot valmiudet tunnistaa parisuhdeväkivaltaa tai heillä ei ole tarpeeksi rohkeutta väkivallan puuttumiseen tai puheeksi ottamiseen. Lisäksi väkivallan tunnistamista vaikeuttavat muut samanaikaiset ongelmat, joiden alle väkivalta usein piiloutuu. (Piispa 2011, 15.)

Väkivallalla on syvät vaikutukset terveyteen ja onnellisuuteen yksilön- ja yhteisöntasolla. Yksilötasolla väkivaltainen suhde vaikuttaa naisen itseluottamukseen ja kykyyn osallistua yhteiskuntaan. Väkivallan kohteeksi joutuneet naiset eivät saa riittävästi tietoa tai palveluja, heidän on vaikea osallistua yhteiskunnan toimintaan, he eivät saa tarpeeksi henkistä tukea ystäviltä ja sukulaisilta. Näillä naisilla on myös usein vaikeuksia itsensä ja lapsiensä hoitamisen sekä työn ja uran hoitamisen kanssa. (Krug ym. 2002, 100.)

Parisuhdeväkivallan tunnistaminen on hankalaa, sillä uhri ja tekijät tuntevat häpeää, syyllisyyttä ja pelkoa. Nämä lisäävät molempien kynnystä hakea apua ja puhua väkivallasta. Erityisen hankalaa puheeksi ottaminen on silloin, kun kyseessä on parisuhteessa koettu seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö. Viitteet ja vihjeet väkivallasta jäävät helposti muiden ongelmien alle, kuten päihde- ja mielenterveysongelmien, jolloin väkivalta jää työntekijältä helposti havaitsematta. Moniammatillinen yhteistyö, palvelujen linkittäminen ja tiedon kulku eri toimijoiden välillä ovat ongelmaan puuttumisen edellytyksiä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 14.)

Opinnäytetyön aiheena on parisuhdeväkivalta naisen näkökulmasta sen kokijana. Aihe tuntui opinnäytetyöntekijästä mielenkiintoiselta. Opinnäytetyön tekeminen oli hyvä mahdollisuus syventyä ennalta tuntemattomaan aiheeseen. Lisäksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus menetelmänä tuntui mielekkäältä. Tämän työn tarkoituksena oli aikaisemman tutkitun tiedon kautta koota tietoa parisuhdeväkivallasta sekä selvittää keinot parisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen ja kokijoiden auttamiseen.

Tutkimus on osana Ehkäise tapaturmat -hanketta, johon osallistuvat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin (2009 - 2015) ja Etelä-Kymenlaakson (2009 - 2012) kunnat. Ehkäise tapaturmat -hanketta hallinnoivat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Kotkan kaupunki. Hankkeen tavoitteena on kehittää toimintamalleja tapaturmien ennaltaehkäisemiseen tapaturmien hoitoon ja seurausten hallintaan. Tavoitteena on, että alueellisten pilottihankkeen jälkeen, tuloksia voidaan hyödyntää kansallisesti. (Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Ehkäise tapaturmat -hanke 2009 - 2015.)

Ehkäise tapaturmat -hankkeen lisäksi opinnäytetyö on osana KymiCare-hanketta. KymiCare on Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osaamiskeskitys, jossa yhdistyvät alan tutkimus- ja kehitystyö sekä opetus ja yrittäjyyden tukeminen. Sen merkittävät tehtävät ovat Kymenlaakson hyvinvointistrategiaan pohjautuvan tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäksi Kymenlaakson alueen toimijoiden kanssa tehtävät muut kehittämistoimet. (KymiCare 2011.)

2 VÄKIVALTA, VIHA JA AGGRESSIO

Väkivalta

WHO määrittelee väkivallan tarkoitukselliseksi psyykkisen vallan käytöksi, väkivallalla uhatuksi tai väkivallan kohteeksi joutumista, joka kohdentuu henkilöön itse, toiseen henkilöön tai ihmisryhmään. Se aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa kuoleman, fyysisen tai psyykkisen vamman, kehityksen häiriintymisen tai perustarpeiden tyydyttämättä jättämisen. WHO:n väkivallan määritelmässä painottuu itse tekoon, eikä sen lopputulokseen. Määritelmän ulkopuolelle jäävät tahattomat teot, kuten osallisuuden onnettomuuksista ja palovammoista. Määritelmä sisällyttää sanan ”valta” käsitteeseen ”fyysinen voimankäyttö”, jolloin määritelmä laajentaa fyysisen väkivallan käsitettä. Tavanomaiseen käsitykseen väkivallasta sisällytetään myös valtasuhteista johtuvat teot, uhkaukset ja pelottelut. ”Vallan käyttö” käsitteeseen sisältyy myös laiminlyönti, tekemättä jättämisen. Käsite ”psyykkisen vallan käyttö” puolestaan sisältää laiminlyönnin lisäksi kaiken tyyppisen psyykkisen, seksuaalisen ja psykologisen hyväksikäytön sekä itsemurhan ja muun itsetuhoisen käytöksen. (Krug, Dalhberg, Mercy, Zwi & Lozano 2002, 5.)

Viha

Viha on henkilön sisäinen tunnetila. Yleensä vihalla tarkoitetaan aktiivista kielteistä ajattelua ympäristöön tai toista henkilöä kohtaan. Henkilö ei kuitenkaan ole kokoajan aggressiotilassa. Vihantunne tulee esille vain silloin, kuin henkilö ajattelee tai kohtaa vihan kohteen. (Lagerspetz. 1998, 19.)

Aggressio

Lagerpez (1988) määrittelee aggression: ”Aggressio on toisen yksilön tai ympäristön tahallista vahingoittamista tai häiritsemistä ja/tai tällaiseen toimintaan sisällöllisesti liittyvä tunnetila”. Kun puhutaan aggressiosta, siihen riittää pelkästään tunnetila tai käyttäytyminen. Määritelmään sisältyy tunnetila, fysiologiset prosessit sekä tunne-elämykset. Määritelmä ei erottele hyökkäävää ja puolustautuvaa aggressiota, sillä niiden arvioiminen on vaikeaa. (Lagerpez 1998, 22 - 23.)

3 PARISUHDEVÄKIVALLAN SELITYSMALLIT

Selityksiä parisuhdeväkivallalle on monia. Toisissa selitysmalleissa parisuhdeväkivallan katsotaan johtuvat ulkoisista tekijöistä, kuten kulttuurista, yhteiskunnasta ja ympäristöstä. Osa selitysmalleista katsoo väkivaltaisen käytöksen johtuvan ihmisen sisäisistä tekijöistä, psyykkisistä toiminnoista. Eri teorioiden keskeinen näkemys on se, että väkivaltainen käyttäytyminen saa alkunsa vuorovaikutussuhteista. Useimpien teorioiden mukaan parisuhdeväkivalta on monimuotoinen ongelma, johon vaikuttavat useat eri tekijät. (Holma ja Wahlström 2005, 13.)

Biologinen teoria näkee toistuvan tapaväkivaltaisuuden johtuvan aivojen toiminnan häiriöstä. Hoitona tähän käytetään mm. lääkitystä ja alkoholin käytön vähentämistä. Ongelmana usein on, etteivät väkivaltaiset henkilöt sitoudu säännölliseen lääkehoitoon ja usein vastuuta väkivaltaisesta käytöksestä paetaan aivoissa olevan elimellisen vian taakse. (Furman & Ahola 1992 Hautamäen 1997 mukaan, 24.)

Psykopatologisen selitysmallin mukaan väkivaltaisen käytöksen selitys löytyi väkivaltaisen henkilön psykopatologisista piirteistä. Tässä selitysmallissa tarkastellaan väkivaltaista käytöstä intrapsyykkisinä prosesseina. Väkivaltaisen käytöksen aiheuttajia ajatellaan olevan yksilön persoonallisuuden piirteet. Selitysmallissa väkivalta liitetään mm. luonteen häiriöihin, alkoholiongelmiin ja huumeiden käyttöön. Väkivaltaisen parisuhteen ylläpitäminen selittyy psykologisten näkemysten mukaan mm. alhaisella it-

setunnolla, traumaattisella kiinnittymisellä, opitulla avuttomuudella ja vallan epätasapainolla. (Foam ym. 2000 & Gelles 1993 Ojurin 2004 mukaan, 23.)

Sosiaalipsykologiset mallit katsovat väkivallan syyn tulevan yksilön ulkopuolelta; yksilöistä, perheistä, yhteiskunnasta ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta. Tässä huomio kiinnittyy perherakenteisiin, perheen vuorovaikutusmalliin, roolien oppimiseen perheissä, koettuun stressiin ja väkivallan siirtymiseen sukupolvelta toiselle. (Johansson 1996, Gelles 1993, Brown ja Herbert 1997 & Lundyn ja Grossmanin 2001, Ojurin 2004 mukaan 23 - 24.)

Sosiaalisen oppimisen teoria ajattelee väkivallan olevan opittua käyttäytymistä. Lapsi oppii käyttäytymismallin havainnoimalla ja joutumalla kokemaan vanhempien väkivaltaisuutta. Sama käyttäytymismalli siirtyy sukupolvelta toiselle. Väkiältä heijastuu erilaisissa perhesuhteissa, kuten sisarusten välisiin suhteisiin ja isovanhempiin kohdistuvana väkivaltana. Väkivaltainen käyttäytymismalli voidaan myös oppia kodin ulkopuolelta. (Johansson 1996, Gelles 1993, Brown ja Herbert 1997 & Lund ja Grossman 2001 Ojurin 2004 mukaan, 24.)

Reaktiiviset teorit lähtevät siitä, että väkivaltaisuus on reaktio ulkopuolisiin painajaisiin aiheuttaviin tekijöihin. Näitä tekijöitä ovat mm. stressi, loppuun palaminen ja turhautuneisuus. Teorian mukaan nämä tekijät ovat rikkoneet suhteellisen vakaan elämäntilanteen. Lähtökohdaksi reaktiiviseen teoriaan voi olla psykologinen tai sosiologinen. Yhdysvalloissa on ollut ”rakenteellinen stressiteoria” paljon esillä. Teoriaa pyrkii selittämään parisuhde väkivaltaa ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa negatiivisten tekijöiden kasaantumisen kautta. Tekijöiksi on tunnistettu mm. alhainen tulotaso, työttömyys, osa-aikatyö ja tavanomaista suurempi lasten lukumäärä. (Hearn 1998 & Strauss ym. 1980 Nyqvistin mukaan, 23.)

Feministinen näkökulma näkee väkivallan syyksi yhteiskunnan rakenne ja sukupuolten eriarvoisuuteen liittyvät arvot, perinteet ja tavat. Yhteiskunnassa miesten dominoivaa asemaa on pidetty luonnollisena. Viime vuosikymmenten aikana tapahtuneen naisen aseman paraneminen ja roolin muuttuminen on muodostunut uhkaksi miehen asemalle ja tämä on lisännyt naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Juuri stereotyyppiset asenteet ovat aiheuttaneet sen, että naisia kohdellaan väkivaltaisesti. Miehet oikeuttavat seksuaalisen väkivallan sillä, että heillä on oikeus rangaista ja kurittaa naisia. Maskuliiniset stereotyyppit muodostavat asenteita, normeja ja käyttäytymismalleja, joi-

den pohjalta luotu kulttuuri hyväksyy naisen seksuaalisen pakottamisen. (Stordeur ja Still 1989, Avis 1992, Bograd 1984, Marol 1993, Martin ja Hummer 1989, Holman ja Wahlströmin 2005 mukaan, 16.)

4 VÄKIVALTA PARISUHTEESSA

Parisuhdeväkivallan tunnusomainen piirre on väkivallan muotojen yhteenliittyminen. Lähes poikkeuksetta fyysiseen väkivaltaan liittyy muita väkivallan muotoja, joista yleisin on henkinen väkivalta. Se toimii kontrollin ja vallan välineenä. Väki­valta ilmenee jaksottaisesti, jolloin rankat väkivallanteot, lämpö ja katumus vuorottelevat. Tämä aiheuttaa emotionaalista riippuvuutta väkivallan tekijästä. Nainen oppii mukauttamaan oman käytöksensä miehen toiveiden mukaan, mikä edellyttää oman käyttäytymisen varomista ja miehen mielialojen tarkkailemista. Lapsia ohjaillaan isän miellyttämiseksi, jotta väkivaltaisilta tilanteilta välttyttäisiin. Tämä kuuluu kurinalaistavaan valtaan. Yleensä väkivaltaisessa parisuhteessa oleva mies vaatii naiselta tottelevaisuutta sekä miehen määräysvallan ja päätösten kunnioittamista. Vain harvoin parisuhteen alussa on fyysistä väkivaltaa. Usein fyysinen väkivalta alkaa tai raaistuu kihlauksen, häiden tai raskauden alkamisen jälkeen. Tyypillistä on, että ajan saatossa väkivallanteot muuttuvat lievista vakavimmiksi ja samalla väkivallattomat, rauhalliset hetket suhteessa vähenevät. (Marttala 2011, 43 - 44.)

4.1 Lapsuuden vaikutukset parisuhdeväkivaltaan

Naiset ja miehet kokivat että autoritäärinen ja rakkaudeton ilmapiiri lapsuuden kodissaan on aiheuttanut vammaisuuden heidän persoonallisuuteen. Lapsuudessa heiltä vaadittiin tottelevaisuutta, mutta heidän tarpeitaan ei huomioitu. Negatiivisia tunteita tai pettymyksiä ei saanut ilmaista, vaan ne piti salata ja samalla tuli luoda itselle selviytymiskeinoja. Lapsuudessa he kokivat sukupuolisuudenholveksuntaa ja torjuntaa. (Flick & Paavilainen 2008, 199 - 200).

Lapset jäivät vaille turvaa ja rakkautta perheissä, joissa oli materiaalisia tai henkisiä puutteita, väkivaltaa vanhempien välillä tai vanhempien päihteiden käyttöä. Huolta­juuteen liittyvät ristiriidat ja epätasainen kasvatusvastuu ajoi toisen vanhemmista pois lapsen elämästä. Epätasapainoinen vanhemmuus vääristi lapsen ja vanhemman suhdetta, jolloin lapsi joutui vanhempien manipuloinnin kohteeksi. Tämä esti lapsien perusturvallisuuden ja itseilmaisun kehittymisen sekä luottamuksen syntymisen läheisiin

ihmisiin. Tällaisissa perheissä eläneiden lasten moraaliset periaatteet myös vääristyivät. Aikuiset, jotka ovat lapsena kokeneet emotionaalista laiminlyöntiä odottivat puolisoiden paikkaavan heidän tunne- tai tarvevajeensa. Heistä on tullut suorittajia, selviytyjiä tai vastuun kantajia. (Flick & Paavilainen 2008, 200.)

Naiset, jotka olivat kasvaneet väkivaltaisissa perheissä, kokivat turvattomuutta. Turvallisuuden tunnetta he pyrkivät ylläpitämään sovittelemalla, olemalla varuillaan, manipuloimalla ja suojelemalla vanhempiaan. Tytöistä kasvoivat vastuun kantajia perheissä, joissa vanhemmuus oli riittämätöntä. Lapsuudessa äidin menettäminen merkitsi naisille aineellista ja henkistä turvattomuutta. Huolenpidon puuttuminen sai aikaan naisilla turvan hakemista miehiltä ja sai heidät takertumaan holhous- ja riippuvuussuhteeseen. (Flick & Paavilainen 2008, 200.) Seksuaalinen hyväksikäyttö rikkoo intimitetin rajat ja vääristää seksuaalisuuden. Lapsena hyväksikäytetyt naiset hakivat rakkauden ja hyväksynnän kokemusta seksuaalisuuden kautta, jolloin he ajautuivat vahingoittaviin suhteisiin. Naiset kokivat pelkoa, häpeää, syyllisyyttä, hylkäämistä sekä alemmuuden tunnetta. Miehistä he etsivät isällistä turvaa. (Flick & Paavilainen 2008, 200.)

4.2 Aikaisempien parisuhteiden vaikutukset parisuhdeväkivaltaan

Aikaisempien parisuhteiden käsittelemättömät pettymykset seurasivat uuteen parisuhteeseen. Aiemmin petetyksi tullut nainen koki turvattomuutta ja väkivallan uhkaa, jolloin nainen oli puolustautumisvalmiudessa sekä varuillaan. Hän osoitti näennäistä vahvuuttaan ja pelkoaan samalla torjuen kiintymyksen ja sitoumuksen. Kiintymyssuhteen turvan ja mielihyvän kokemuksen kaipuu sai naisen asettumaan miehen palvelijaksi, pelastajaksi tai sai naisen alistumaan hyväksikäyttöön. Tällöin nainen myös mahdollisti miehen riippuvuuskäyttäytymisen. (Flick & Paavilainen 2008, 200.)

Aikaisemmat parisuhteissa olleet pettymykset tallentuvat ihmisen tunne-, kuulo-, ja kosketusmuistiin. Muistot nousevat esille uuden kumppanin käyttäytyessä haavoittavasti sanojen ja eleiden myötä, jolloin esille nousee koettu viha ja katkeruus. Puoliso suhtautumiseen ja toimintamalleihin vaikuttavat muistot, omaksutut käsitykset ja mielikuvat. Heikko itsetunto aiheuttaa rakkauden kerjäämistä ja epävarmuutta. Pettymysten pelko aiheuttaa puolisoon tarrautumista ja todellisten tunteiden torjumista. Lisäksi kumppanilta odotetaan kiitosta, arvostusta ja kunnioitusta. Aikaisemmissa suhteissa koetut pettymykset heijastuvat uuteen suhteeseen ja aiheuttavat miehessä

epäluuloisuutta ja mustasukkaisuutta. Nämä saivat miehen käyttäytymään kontrolloivasti. Mies koki puolisonsa olevan hallitseva ja alistava. Mies teki tulkintoja puolisonsa käytöksestä pettymyksien, kaunan ja vihan kautta, mikä johti miehen hätäntymiseen ja reagoimiseen ylilyönneillä. (Flinck 2006, 54.)

4.3 Uusi parisuhde ja siihen liittyvät odotukset

Uutta parisuhdetta kohtaan oli paljon epärealistisia odotuksia mielihyvystä, turvasta, statuksesta ja hyväksynnästä. Rakastuminen ja intohimo kätkevät kumppanin kielteiset ominaisuudet. Toiveet suhteen kehittymisestä kumppanuuteen ja vaikeuksia kestäväään rinnakkaiseloon eivät toteutuneet. Parisuhteen odotettiin olevan elinikäinen, jolloin siinä epäonnistuminen koettiin epäonnistumisena myös uskonnollisiin ja sosiaalisiin odotuksiin. (Flick & Paavilainen 2008, 201.)

Naiset voivat kokea onnistumisen pakkoa uudessa parisuhteessa huonon itseluottamuksen, tunne-elämän ristiriitojen sekä aikaisemmissa parisuhteissa koetun väkivallan vuoksi. Rakkautta ja kiintymyssuhteen turvaa naiset saattavat hakea tekojen ja palvelujen avulla. Aiemmin koettujen traumojen vuoksi naiset saattoivat alistua hyväksikäyttöön. Kun lapsuudessa tai nuoruudessa naisen intiiminrajat on rikottu, syntyy vääristynyt kuva seksuaalisesta identiteetistä ja seksuaalisuuden käsityksestä. Hyväksikäytetty nainen kokee seksuaalisuuden olevan ainut tapa saada mieheltä rakkautta ja hyväksyntää. Tämän vuoksi nainen on joutunut vahingoittaviin suhteisiin läheisyyden ja hyväksynnän kaipuussaan. Hän saattaa kokea parisuhteen muodostuneen epänormaaliksi, kykenemättä suojelemaan itseään. (Flinck 2006, 55.)

Alkurakkauden huuma kätkee alleen luonteenpiirteitä, jotka paljastuessaan ärsyttivät ja järkyttivät. Siitä seurasi syyttelyä suhteen tuhoamisesta. Miehestä esille tulleet seksuaaliset mieltymykset, perverssit piirteet ja addiktiot aiheuttivat naiselle henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Lisäksi ne loukkasivat naisen arvoja ja turvallisuuden tunnetta. Suhteeseen syntyneet epärealistiset toiveet ja intohimoinen symbioosisuhde estivät suhteen kehittymisen erillisyyden ja erilaisuuden kautta toista tukevaksi ja tilaa sallivaksi. Nainen odottaa suhteen täyttävän hänen haaveensa ja antavan turvaa ja hyväksyntää. Kun miehen tausta, arvot, riippuvuudet ja väkivaltainen käytös tulevat esille, nainen kokee joutuvansa ansaan. Identiteettiongelmien aiheuttavat toisiinsa tarrautumista. Turvaa saatetaan hakea riippuvuus- tai alistussuhteista tai identiteettiä saatetaan vahvistaa uusilla ulkopuolisilla suhteilla. (Flinck 2006, 56 - 57.)

Suhde saattaa alusta alkaen olla epätasavertainen ja nainen on saattanut yrittää vaikuttaa tilanteeseen, mutta lopulta myöntyy miehen määrittelemään asemaan. Suhteessa saattaa olla positiivisia kiinnipitäviä asioita kuten seksi, joka voi toimia suhteen ongelman ratkaisun välineenä. Fyysinen väkivalta voi tulla henkisen väkivallan rinnalle. Fyysinen väkivalta voi liittyä miehen liiallisesta alkoholin käytöstä. Miehen puolijulkinen ammatti voi olla esteenä avunhakemiselle. Puoliso voi olla haluton muuttamaan tapojaan ja vähätellä väkivaltaista käytöstään. Naisen henkiset keinot ja voimavarat vaikuttavat mahdollisuuteen vaikuttaa tilanteeseen. Masennus ja pelko lamaannuttavat uhria, jolloin avun hakeminen hankaloituu. (Notko 2011, 114 - 115.)

4.4 Väkivallan syntyminen parisuhteessa

Ongelmia ei parisuhteessa käsitelty avoimuudenpuutteen ja mielipiteiden ja tunteiden huomiotta jättämisen vuoksi. Toisistaan vieraantuminen lisäsi syytelyä. Parisuhteessa vallitsi kielteinen ilmapiiri, jossa elettiin toisen tunteiden kustannuksella. Suhteessa turvattomuus ja väkivallan uhka lisääntyivät. (Flick & Paavilainen 2008, 201.) Tästä aiheutui pettymyksiä, katkeroitumista ja lopulta toisen huomioon ottamisen luopumisista. Parisuhteessa etäännyminen toisista lisää epäluottamusta. Kontrollloiminen ja tunteiden tukahduttaminen aiheuttaa ilmapiirin tulehtumista, jolloin vähäinenkin ärsyke voi laukaista ahdistuksen ja tunteiden irtautumisen sen hetkisestä yhteydestä ja saattoivat purkautua väkivaltana. Kurinalainen omien tunteiden tukahduttaminen ja elämänsä järjestystä hakenut mies koki naisen hajottavan hänen reaali- ja tunnemaailmaa. Miestä vaivasi tunnistamaton ahdistuneisuus, huononmuuden tunne ja epäonnistumisen sekä hylätyksi tulemisen pelko. Vähäinen ärsyke purkasi ahdistuksen, jolloin mies pyrki palauttamaan järjestyksen ja tasapainon rankaisemalla puolisoaan. Nainen alkoi pitää miestä empatiakyvyttömänä, epärehellisenä ja tunteistaan vieraantuneena. Nainen pyrki tukahduttamaan omia tunteitaan, jotka purkautuivat fyysisinä ja psyykkisinä oireina, pakoreaktiona, itsensä vahingoittamisena tai ne saattoivat purkautua lapsiin kohdistuneina kaltoinkohteluina tai laiminlyöntinä. (Flinck 2006, 58.)

Parisuhteissa loitontumisen myötä riidoista muodostui syytteleviä, syvästi loukkaavia, vakavia sekä väkivaltaisia, jolloin myös anteeksipyyttäminen ja -antaminen vähitellen vaikeutuivat. (Flinck 2006, 58). Vähitellen yhteenkuuluvuus, yhteys ja tunnesuhde sekä seksuaalielämä parisuhteessa vähenivät. Turvaa alettiin hakea riippuvuus- ja alistus suhteista. Ulkopuolisilla suhteilla pyrittiin vahvistamaan omaa identiteettiä. (Flick &

Paavilainen 2008, 201 - 2002.) Parisuhteen kuormittuminen ulkopuolisista olosuhteista, kuten terveydellisistä ongelmista, ihmissuhde- ja asumisongelmista ja riippuvuuksista tuhosivat parisuhdetta. Nämä kuluttivat voimavaroja ja tekivät elämästä levottoman ja epävarman. Vastavuoroista parisuhdetta laannuttivat ja näivettivät erilaiset velvollisuudet ja ratkaisujen puuttuminen. Halun ja ajan puute suhteen pohtimiseen ja rakentamiseen sai suhteen vaikuttamaan toivottomalta. Erimielisyydet siitä, mistä ja minkälaista apua suhteeseen kaivataan, saivat ohittamaan mahdollisuudet suhteen korjaamiseksi. (Flinck 2006, 61.)

Usein naiset kokivat miehen väkivaltaisen käytöksen liittyvän omaan käytökseensä. Naiset kokivat ”provosoivansa” miehen väkivaltaista käyttäytymistä. Naisten selviytymiskeinoina väkivaltaisissa tilanteissa oli niistä puhuminen, paikalta poistuminen. Jos väkivaltainen tilanne laukesi itsestään, se saatettiin sivuuttaa kokonaan. Pieni osa naisista kertoi selviytymiskeinoksi hiljaa olemisen tai ”mykkäkoulun”. Harvinaista oli myös se, että nainen löi takaisin tai oli ilmoittanut miehelle, ettei siedä väkivaltaista käytöstä. Osa miehistä oli kertonut välittömästi katuvansa käytöstään ja pyytänyt anteeksi. (Perttu 2004, 34.) Toisinaan uhri suostuu väkivallan käyttäjän vaatimukseen ajatellen sen olevan huonoista vaihtoehdoista parempi. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön alistumisella voidaan pyrkiä välttämään fyysinen väkivalta tai lasten joutuminen henkisen väkivallan kohteeksi. (Notko 2011, 117.) Kiltteyden vaatimusten, itsensä puolustamisen kyvyttömyyden, uskonnollisten ja sosiaalisten paineiden sekä häpeään joutumisen pelon vuoksi parisuhteessa pysyttiin väkivallasta huolimatta, jolloin avun hakeminen myös vaikeutui. (Flick & Paavilainen 2008, 200.)

4.5 Väkivallasta ulkopuolisille kertominen

Vahingoittavia perhesuhteita on vaikea tunnistaa, sillä ne on helppo peittää. Usein pyritään pitämään yllä kulissia niin sanotusta tavallisesta perheestä. Kulissia ylläpitää väkivallan tekijä sekä uhri. Oletetaan, ettei kukaan ulkopuolinen voisi auttaa. Voimakkaana pinnalle nousee myös toivottomuuden tunne; kukaan ei kuitenkaan usko, kuuntele tai ymmärrä. Perheenjäseniä kohtaan ollaan lojaaleja ja samalla toivotaan muutosta. Usein kunnian ja maineen ylläpitäminen on myös voimakasta. (Notko 2011, 104 - 105.)

Pertun (2004) tutkimuksen mukaan viranomaisten kutsuminen väkivaltaisen käytöksen vuoksi oli harvinaista. Muutamissa tapauksissa nainen, lapset tai naapuri oli kut-

sunut poliisit paikalle. Harvinaista oli myös lähteä vammojen vuoksi lääkäriin. Osa naisista ei ollut kertonut kenellekään väkivallasta. Syynä kertomatta jättämiselle naiset kertoivat sen, että asia oli sovittu miehen kanssa tai väkivallan ei koettu olleen niin vakavaa, että siitä olisi pitänyt kertoa jollekin. Useimmiten naiset kertoivat väkivallasta ystävälleen tai sukulaisista äidilleen. (Perttu 2004, 34 - 35.)

Viranomaisista naiset olivat useimmiten kääntyneet lääkärin puoleen. Suurin osa kertoi olleensa tyytyväinen saaneensa apuun. Osa naisista kertoi henkilökunnan vähätelleen väkivaltaa, eivätkä he olleet kiinnostuneita tapauksesta. Osa oli tehnyt rikosilmoituksen väkivallasta, minkä seurauksena mies oli saanut sakkoja. Yksi kyselyyn vastanneista naisista oli hakenut ja saanut lähestymiskiellon. Naiset arvioivat avuntarvetta tilanteiden mukaan. He toivoivat miesten saavan keskusteluapua ja osa naisista toivoi saavansa perheterapiaa tai muuta keskusteluapua miehensä kanssa. Kyselyt perheväkivallasta koettiin tarpeelliseksi, sillä kaikki naiset eivät uskalla ottaa asiaa puheeksi ellei siitä kysytä. Muutama naisista koki kyselyn liian tungettelevaksi. (Perttu 2004, 36 - 37.)

5 NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN TERVEYS- JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Terveysvaikutukset

Väkivallalla on syvät vaikutukset terveyteen sekä onnellisuuteen yksilön- ja yhteisön tasolla. Väkivaltainen suhde vaikuttaa naisen itseluottamukseen ja kykyyn osallistua yhteiskuntaan. Väkivallan kohteeksi joutuneet naiset eivät saa riittävästi tietoa tai palveluja, heidän on vaikea osallistua yhteiskunnan toimintaan tai he eivät saa tarpeeksi henkistä tukea ystäviltä ja sukulaisilta. Näillä naisilla on myös usein vaikeuksia itsensä, lapsiensä, työn sekä uran hoitamisen kanssa. (Krug ym. 2002, 100.)

Väkivaltaisella parisuhteella on välittömiä ja pitkän aikavälin vaikutuksia terveyteen. Naisilla, jotka ovat kokeneet fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa on muihin naisiin verrattuna alentuneempi toimintakyky ja psyykinen hyvinvointi sekä heillä on enemmän riskikäyttäytymistä mm. tupakoinnin, alkoholin ja huumeiden kanssa. Lisäksi väkivallan uhriksi joutuneilla naisilla on suurempi riski masennukseen, itsemurhayrityksiin, kroonisiin kiputiloihin, psykosomaattiseen oireiluun, fyysisiin vammoihin, ruuansulatusongelmiin, ärtyneen paksusuolen syndroomaan ja lisääntymisongelmiin. Nämä osoittavat, että väkivallalla on pitkäkantoisia vaikutuksia väkivallalle altistumisen jäl-

keen. Mitä vakavampaa väkivaltaa naiseen on kohdistunut, sitä suuremmat ovat sen vaikutukset fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen. Lisäksi mitä useampaa väkivalta-
muotoon ja väkivaltajaksoon henkilö altistuu, sitä suuremmat terveysvaikutukset niillä
on. (Krug ym. 2002, 100 - 101.)

Kustannusvaikutukset

Koska väkivallalla on pitkäaikaisia terveysvaikutuksia, on todennäköisempää että vä-
kivallan kohteeksi joutuneet naiset ovat terveys- ja hyvinvointipalveluiden pitkäai-
kaiskäyttäjiä. Väkivallan uhreilla on myös elämänsä aikana keskimääräistä enemmän
lääkärissä käyntejä, leikkaushoitoja, sairaalajaksoja, apteekissa käyntejä sekä mielen-
terveyden hoitojaksoja. (Krug ym. 2002, 102.)

Inhimillisen kärsimyksen lisäksi väkivallalla on vaikutuksia yhteiskunnan talouteen
tuottavuuden laskun sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden lisääntymisen kautta. (Krug
ym. 2002, 102). Hämeenlinnassa vuonna 2002 tehdyn tutkimuksen mukaan yhden
kuukauden aikana naisiin kohdistuvan väkivallan kustannukset olivat kuntatasolla
103 100 euroa. Vuositasolle laskettuna kustannukset olivat runsaat 1,2 miljoonaa eu-
roa. Tutkimuksen tulokset koostuvat 615 asiakaskontaktista, joita oli ollut marraskuun
2001 aikana viranomaistahoilla Hämeenlinnassa. Kustannuksista noin viidennes oli
terveydenhuoltosektorilla, yli puolet sosiaalipuolen sektorilla ja runsas neljännes oi-
keussektorilla. Tutkimuksessa valtaosa naisiin kohdistuvasta väkivallasta oli ollut pa-
risuhdeväkivaltaa. (Heiskanen & Piispa 2002, 33 - 34.)

6 PARISUHDEVÄKIVALLAN OSAPUOLILLE SUUNNATUT INTERVENTIOT

Toiseksi yleisin henkirikostyyppi on perhepiirissä tapahtuva henkirikos, jossa pa-
risuhdekumppani surmaa naisen. Vuosien 2003 - 2007 aikana 114 naista tuli surma-
tuksi puolison, ex-puolison tai seurustelukumppanin toimesta. Lähes 80 % tapauksista
jompikumpi oli humalassa ja 60 % humalassa oli kumpikin. Tekijöistä 64 % oli ha-
vaittu aiemmin aggressiivista käyttäytymistä humalassa. Tapauksissa, joissa kumpikin
osapuoli oli henkirikoksen aikana selvä joka kolmannessa rikoksen tekijällä oli todettu
vakava mielisairaus ja henkirikos liittyivät mielisairauden harhoihin. Joka seitsemäs
teko oli uhrin vakaasta tahdosta, hänen parantumattoman sairautensa vuoksi. Nämä
kaksi ryhmää muodostivat puolet alkoholiin liittymättömistä naisiin kohdistuvista
henkirikoksista. Työttömiä, varhaiseläkeläisiä tai laitoksissa olevia 15 - 64-vuotiata

naisuhreja oli 46 %. Samasta ikäryhmästä työssäkäyviä oli 35 %. Kantaväestön naisiin nähden maahanmuuttaja naisilla oli kaksinkertainen riski joutua puolisonsa surmaamaksi. Pääosin henkirikokset olivat etnisten ryhmien sisäisiä, joista 67 % liittyi parisuhdeväkivaltaan eikä niihin liittynyt yleensä alkoholin käyttöä. (Aaltonen, Kivivuori, Lehti, Salmi & Sirén 2009, 2 - 3.)

Oikeustilastollisen vuosikirjan 2007 mukaan saman ruokakunnan sisäisistä lievistä tai perusmuotoisista pahoinpitelyistä kohdistui neljä viidestä naiseen. Miesten suhteellinen osuus törkeissä parisuhdeväkivaltapauksista on suurempi kuin lievissä tapauksissa. Tämä voi johtua siitä, että miehet kokevat vähemmän lievää väkivaltaa parisuhhteessa kuin naiset tai miehet eivät ilmoita lievistä itseensä kohdistuneista parisuhdeväkivaltauksista poliisille. 10 % naisiin kohdistuneista parisuhdeväkivaltapauksista ilmoitetaan poliisille ja miehiin kohdistuneista 4 %. Parisuhdeväkivaltaa kokeneita oli 184 naista ja 28 miestä jaksolla 1997 - 2008. Vakavaa parisuhdeväkivaltaa kohdistuu naisiin miehiä useammin kansainvälisien kyselytutkimusten mukaan. Naisten on todettu saavan vammoja miehiä useammin ja parisuhdeväkivallan seurauksena kokevan enemmän mm. pelkoja, ahdistuneisuutta ja masennusta. Vammoja saaneista parisuhdeväkivallan uhreista 62 % oli naisia. Yleisin naisiin kohdistuvan perheväkivallan muoto oli liikkumisen estäminen ja kiinni tarttuminen. Äidit käyttävät kuritusväkivaltaa isejä useammin. (Aaltonen ym. 2009, 9 – 12.)

Parisuhdeväkivallan tunnistaminen on hankalaa, sillä uhri ja tekijät tuntevat häpeää, syyllisyyttä ja pelkoa. Nämä lisäävät molempien kynnystä hakea apua ja puhua väkivallasta. Erityisen hankalaa puheeksi ottaminen on silloin, kun kyseessä on parisuhhteessa koettu seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö. Viitteet ja vihjeet väkivallasta jäävät helposti muiden ongelmien alle, kuten päihde- ja mielenterveysongelmien, jolloin väkivalta jää työntekijältä helposti havaitsematta. Moniammatillinen yhteistyö, palvelujen linkittäminen ja tiedon kulku eri toimijoiden välillä ovat ongelmaan puuttumisen edellytyksiä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 14.)

Työntekijöiden kouluttaminen ja heidän tiedonlisääminen lähi- ja parisuhdeväkivallasta on tärkeää, sillä tieto omasta vastuusta lisää sitoutumista väkivaltaa ehkäisevään työhön. Koulutus auttaa työntekijää tunnistamaan pari- ja lähisuhdeväkivaltaa, jolloin lisääntyy myös työntekijän rohkeus puuttua siihen ja antaa työntekijälle valmiudet tarjota asianmukaista apua. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005,17.) Hyvä keino väkival-

lan ehkäisemiseksi on väkivallasta puhuminen ja sen esiin tuominen. Tietoisuutta siitä, mitä parisuhdeväkivalta on ja mistä apua saa, voidaan lisätä erilaisten paikallisten kampanjoiden avulla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 18.)

Valmius tunnistaa väkivalta ja antaa tietoa ja apua väkivallan uhreille, väkivaltaa näkeville ja väkivallan tekijöille tulisi olla kaikissa sosiaali- ja terveystuollon yksiköissä. Näitä yksiköitä ovat esimerkiksi perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, perheneuvola, päiväkodit ja erilaiset järjestöt. Kirjalliset ohjeet toimivat tukena ja apuna työntekijöille heidän kohdatessa lähisuhde- ja parisuhdeväkivaltaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 19.) Työntekijöiden avuksi suunniteltuja lomakkeita väkivallan ehkäisemiseen on Väkivaltalomake (neuvolaseula), Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake, Riskiarviointilomake (MARAK) ja väkivallan tarkempaan kirjaamiseen tarkoitettut lomakkeet. Näiden lomakkeiden käyttäminen edellyttää työntekijältä perustietoutta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta ja niiden tarkoituksena on tukea työntekijää väkivallan puheeksi ottamisessa sekä olla apuna kirjaamisessa. Ennen lomakkeen käyttämistä on tärkeää, että työntekijä on tietoinen minkälaista apua alueella on tarjolla ja miten palvelupolku toimii. Henkilökohtaisen turvasuunnitelman tekeminen auttaa uhrin tilanteen hallinnan tunnetta. Se myös vähentää ja lieventää väkivallan seurauksia. (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos 2013.)

Väkivallan uhreille on oltava tarjolla ilmaisia matalankynnyksen tukipalveluja, kuten puhelinneuvontaa, turvakotipaikkoja ja ryhmiä. Tärkeää on myös, että tarjolla on tukipalveluita joiden tavoite on vähentää väkivallan uusiutumiseriskiä ja väkivallan psyykkisiä vaikutuksia. Väkivallan tekijöille tulee tarjota väkivallankatkaisuohtelmia. Näiden palvelujen tarkoituksena on tukea väkivallan loppumista ja tarjota väkivallattomia vaihtoehtoja (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 20.)

7 SYSTEMAATTINEN KIRJALLISUUSKATSAUS

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tarkoittaa aikaisemmin tutkitun tiedon kokoamista joltakin tietyltä alueelta. Sen avulla voidaan selvittää kuinka paljon aihetta on tutkittu. Lisäksi kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan selvittää, minkälaisia tutkimuksia sisällöllisesti ja menetelmällisesti kyseisestä aiheesta on. Kirjallisuuskatsausmenetelmään käytetään mm. silloin, kun halutaan kuvailla jonkin aiheen teoreettista tai käsitteellistä taustaa. (Johansson 2007, 3 - 4.)

7.1 Tutkimussuunnitelma

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekeminen alkaa tutkimussuunnitelman laatimisesta. Siinä määritellään tutkimuskysymykset sekä menetelmät ja siinä on suunnitelma alkuperäistutkimusten keräämistä varten. Lisäksi tutkimussuunnitelmassa määritellään alkuperäistutkimusten sisäänottokriteerit, joiden perusteella tutkimusten valinta tehdään. Tutkimussuunnitelmassa määritellään myös valittujen alkuperäistutkimusten laatuksikriteerit ja menetelmät synteessille. Jotta voidaan muotoilla tutkimuskysymykset ja suunnitella hakustrategiat, tulee olla riittävästi aikaisempaa tutkimustietoa. Systemaattista kirjallisuuskatsausta tehdessä korostuu kaikkien vaiheiden täsmällinen raportointi. Mahdollisten poikkeamien kirjaaminen on myös tärkeää toistettavuuden kannalta. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 39.)

7.2 Tutkimuskysymysten määrittäminen

Tutkimuskysymykset määrittelevät ja rajaavat mihin kirjallisuuskatsauksella vastataan. Tutkimuskysymykset syntyvät tutkijan taustasitoumuksista, aiheesta olevasta aikaisemmasta tiedosta ja tutkimusintressistä. Tutkimuskysymyksiä on yleensä yhdestä kolmeen ja niiden tulee olla selkeästi määriteltyjä. Ne ovat vapaasti muotoiltuja tai strukturoituja. Tutkimuskysymysten tulisi pysyä koko prosessin ajan samana. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 39 - 40.)

Tämän tutkimuksen tarkoitus on aikaisemman tutkitun tiedon kautta koota tietoa parisuhdeväkivallasta. Tutkimuksessa syvennyttään parisuhdeväkivaltaan naisen näkökulmasta kokijana. Tarkoituksena on selvittää keinot parisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen ja kokijoiden auttamiseen. Tutkimuskysymykset pohjautuvat aikaisemmin tutkittuun tietoon parisuhdeväkivallasta. Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat:

1. Miten naiseen kohdistuva fyysinen parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa?
2. Minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet väkivaltaisesta suhteesta poislähtemiseen?

7.3 Tutkimusten haku

Alkuperäistutkimusten haku tehdään tutkimussuunnitelman mukaisesti kohdistuen tietolähteisiin, joista oletetaan löytyvän tutkimuskysymyksiin vastaukset. Alkuperäistutkimuksia tulee hakea internetlähteistä sekä manuaalisesti, jotta tiedon hausta tulee riittävän kattava. Haut tietokantoihin tulee tehdä jokaiseen tutkimuskysymykseen erikseen monipuolisilla hakusanoilla ja hakutermeillä. Merkittäviä tutkimustuloksia sisältäviä alkuperäistutkimuksia julkaistaan usein englanniksi, jolloin hakua tehdessä on hyvä huomioida myös englanniksi kirjoitetut tutkimukset. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 40 - 41.)

Internetistä vapaasti saatavaan tietoon on suhtauduttava kriittisesti, sillä tiedon sisältöä ei valvota. Tästä syystä maksullisten tietokantojen käyttäminen säästää aikaa, sillä tiedontuottajien ja julkaisijoiden tekemä valinta-, käsittely- ja valvontatyö takaavat aineiston luotettavuuden. (Tähtinen 2007, 13.) Jotta haku olisi kattava, on huomioitava ns. harmaa kirjallisuus, joka käsittää mm. väitöskirjat, joita ei ole saatavilla tietokannoista sekä kongressien abstrakti- ja artikkelikokoomateokset sekä tutkijaryhmien muut julkaisut. (Salanterä & Hupli 2003, 27).

Tietokannat käyttävät boolean hakumenetelmää. Siinä käytetään hakusanojen välillä ”and” ja ”or” -käsitteitä. ”And”-käsitettä käytetään, kun halutaan että käytetyt käsitteet löytyvät haettujen aineistojen otsikoissa tai abstrakteissa yhtä aikaan. ”Or” -käsitettä käytetään, kun halutaan jommankumman käsitteistä esiintyvän haetuissa aineistoissa. Haut voidaan tehdä myös katkaisemalla hakusanat tietokantojen ohjeiden mukaisesti, jolloin hakuun tulee mukaan hakusanojen eri taivutusmuodot. Liiallinen hakusanojen lyhentäminen voi muuttaa sen alkuperäistä merkitystä. (Salanterä & Hupli 2003, 29.)

MELINDA-tietokanta sisältää Suomen kansallisbibliografian lisäksi viitetiedot yliopistokirjastojen, Eduskunnan kirjaston, Varastokirjaston ja Turun ammattikorkeakoulun tietokantoihin sisältyvistä kirjoista, aikakauslehdistä ja sarjoista, kartoista, visuaalisesta aineistosta, arkistoista sekä elektronisesta aineistosta. (Tähtinen 2007, 29.)

MEDIC on suomalainen terveystieteellinen tietokanta, josta löytyy viitteet lääke-, hammas- ja hoitotieteellisestä kirjallisuudesta. (Tähtinen 2007, 30).

PubMed on NLM:n (National Library of Medicine) hakuliittymä, joka on ajallisesti kattavin. Siinä linkit artikkeleiden koko teksteihin ovat osittain ilmaiset. Sieltä löytyy viitteitä 1950-luvulta tähän päivään. (Tähtinen 2007, 31.)

CINAHL (Cumulative Index to Nursing & Allied Health Literature) tietokantaan sisältyy hoitotieteen, hoitotyön ja fysioterapian viitteet ja tiivistelmät. Se sisältää myös aineistoa liittyen terveydenhuollon hallintoon ja koulutukseen. Päivitys tehdään 12 kertaa vuoden aikana. Se sisältää pääsääntöisesti artikkeleita, mutta CINAHL:sta on löydettävissä myös muunlaisia julkaisuja. (Tähtinen 2007, 31.)

COCHRANE LIBRARY on tietokantakokoelma. Siellä on systemoituja kirjallisuuskatsauksia, joiden sisältö käsittää sairauksien ennaltaehkäisyä, hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuutta. Se päivitetään neljästi vuodessa. (Tähtinen 2007, 31.)

ProQuest Central palvelu kokoaa monia tietokantoja, josta voi löytää viitteitä ja koko tekstejä.

ARTO on suomalainen artikkeleiden viitetietokanta. Artoon sisältyy myös Elektra tietokanta, josta on saatavilla mm. kotimaisia tieteellisiä artikkeleita koko teksteinä (Tähtinen 2007, 30.)

Koehakuja on tehty useamman kerran 2013 kevään ja syksyn aikana edellä mainittuihin tietokantoihin. Hakusanoja pohtiessa on käytetty apuna VESA-verkkosanastoa. Varsinainen haku suoritettiin 8.10.2013 koehakujen perusteella Melinda-, Medic- ja ProQuest central -tietokantoihin. Taulukoissa 1 ja 2 on kuvattuna käytetyt hakusanat ja niiden lyhenteet tutkimuskysymyksittäin, joita alkuperäistutkimuksien haussa käytettiin eri tietokantoihin. Taulukoista näkee, paljonko tuloksia hauilla tuli yhteensä sekä hyväksytyjen ja hylättyjen aineistojen määrät.

Taulukko 1. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen: ”Miten naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa?” -alkuperäistutkimusten hakusanat, tietokannat sekä hyväksytyjen ja hylättyjen tutkimusten määrät

Hakusana	Tietokanta	Hyväksytyt	Hylätyt	Tuloksia yhteensä
parisuhdeväkivalta	Melinda	1	105	106
parisuhdeväkivalta	Medic	2	36	38
intimate partner violence AND identif* OR recog*	ProQuest central	2	111	113

Taulukko 2. Toisen tutkimuskysymyksen: ”Minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet väkivaltaisesta suhteesta poislähtemiseen?” -alkuperäistutkimusten hakusanat, tietokannat sekä hyväksytyjen ja hylättyjen tutkimusten määrät

Hakusana	Tietokanta	Hyväksytyt	Hylätyt	Tutkimuksia yhteensä
parisuhdeväkivalta	Melinda	2	104	106
parisuhdeväkivalta	Medic	0	38	38
intimate partner violence AND coping OR survi*	ProQuest central	5	95	100

Alkuperäistutkimusten haun tuloksena löytyi 9 hyväksyttyä tutkimusta, joista oli pro graduja oli kaksi, väitöskirjoja oli kuusi ja sosiaali- ja terveysministeriön tutkimushankkeen tutkimuksia yksi. Hyväksytyistä väitöskirjoista kuusi oli englanninkielisiä. Alkuperäistutkimuksien hausta hyväksyttiin mukaan myös kaksi katsausartikkelia. Ns. harmaana kirjallisuutena hyväksytyjä tutkimuksia löytyi yksi väitöskirja. Varsinaisen tietokantoihin tehdyn haun lisäksi manuaalista hakua on tehty Kyamkiin Jylpyn kampuksen kirjaston Nursin research, Tutkiva hoitotyö ja Sosiaalilääketieteellinen aika-kausi -lehtien sisällysluetteloihin. Kuitenkaan niistä numeroista, joita oli saatavilla, ei löytynyt tutkimuskysymyksiin vastaavia artikkeleita. Taulukossa 3 on hyväksytyjen alkuperäistutkimusten tutkimustaulukot. Teoriaosassa käytettyjen tutkimusten taulukot ovat liitteenä 3.

Tietokantoihin tehtyjen hakujen rajaukset:

Melindaan haku suoritettiin: 1) Tarkennettu haku 2) Kaikki sanat 3) Julkaisuvuodet 2003-20013 4) Kaikki aineisto

Medikkiin haku suoritettiin: 1) Haku 2) Julkaisuvuodet 2003 - 2013 3) Kaikki kielet 4) Kaikki julkaisutyypit

ProQuest centraliin haku suoritettiin: 1) Advanced search 2) intimate partner violence in abstract 3) Full text 3) Search for documents published on or after 2003 4) source type: dissertations and thesis 4) document type: dissertations and thesis 5) language: English & finnish

Taulukko 3. Hyväksytyt alkuperäistutkimukset

Tekijä, tutkimus ja julkaisu vuosi	tutkimuksen tarkoitus	menetelmä	Laatua lisäävät ja heikentävät tekijät
Perttu Sirkka 2004. Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta ja sen seulonta äitiys- ja lasten neuvolassa. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön tutkimushanke.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää kuinka yleistä naisiin kohdistuva väkivalta on ja minkälaisia piirteitä väkivallalla on lapsiperheissä ja raskauden aikana.	Aineiston kerääminen on tehty vuosina 2000 - 2002. Aineisto koostuu kättilöiden ja terveydenhoitajien tekemistä haastatteluista pienten lasten äideille ja raskaana oleville äideille. Tutkimukseen on haastateltu yhteensä	+ Rungas aineisto + Tutkimuksessa viitattu muiden tutkimusten tuloksiin + Tutkimuksen tavoitteet tulevat esille - Aineistoanalyysivai-

		1020 naista. Analyysi menetelmiä on käytetty ristiintaulukointia, khin neliö -testiä, faktorianalyysia ja Cronbachin alfa -kerrointa.	heen kuvaus on suppea - taustatiedot suppeat - Ei erillistä tutkimuskysymystä
Fransisko Teresa Wise 2009. Adolescents' Experiences With Terminating Relationships With Perpetrators of Perinatal. Ohion yliopisto. Väitöskirja.	Tutkimuksessa oli tarkoituksena tutkia miten terveydenhuollon ammattilaiset ja muut auttoivat tukemaan nuoria raskaana olevia naisia lähtemään väkivaltaisesta suhteesta.	Tutkimuksessa on käytetty kvalitatiivista sisällönanalyysia. Aineisto koostui 18-22 vuotiaista nuorista naisista, jotka olivat lähteneet väkivaltaisesta parisuhteesta. Parisuhteesta lähtemisen aikana naiset olivat olleet raskaana tai synnytyksestä oli kulunut enintään kolme kuukautta. Tutkimukseen oli haastateltu 12 naista.	+ Laaja taustateoria + Tutkimuskysymykset selkeästi esillä + Tutkimuksen kulku on hyvin kuvattu - Pieni aineisto
Sue Gabriel L. 2008. Intimate Partner Violence: The Lived Experience of an Individual's Perception of the Holistic Severing of One's Self from an Intimate Partner Violence Relationship. College Of Saint Mary Omahan yliopisto, Nebraska. Väitöskirja.	Tutkimuksessa on kuvailtu yhden naisen tarina väkivaltaisessa parisuhteessa elämisestä. Tarkoituksena on tämän tarinan kautta tuoda toivoa selviytymisestä muille, jotka harkitsevat väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemistä.	Tällä narratiivisella tutkimuksella on tarkoitus tuoda esille parisuhdeväkivallasta selviytyneen naisen tarina. Aineisto on kerätty haastattelemalla varhaisessa keski-ikässä olevaa naista. Naisella on terveydenalan tutkinto ja hänen nykyinen perhe koostuu puolisoista ja lapsista. Tutkimuksessa on käytetty kvalitatiivista sisällönanalyysia.	+ Laaja taustatieto + Tutkimuksen vaiheet selkeästi esillä + Tutkimuskysymykset selkeästi kuvattuna - Suppea aineisto
Norman Gavin Monnica 2008. Intimate partner violence in Appalachia: Examining women's experiences with community support. Capellan yliopisto. Väitöskirja.	Tällä laadullisella narratiivisellä tutkimuksella oli tarkoitus kuvata tarjolla olevia tukimuotoja parisuhdeväkivallan uhreille Appalachiassa. Tutkimuksessa on kuvattu naisten positiivisia ja negatiivisia kokemuksia heidän saamastaan virallisesta ja epävirallisesta avusta, joka	Tutkimuksen aineisto on kerätty haastattelemalla puolistrukturoidusti 21 naista, joilla on kokemuksia avun hakemisesta Appalachiassa parisuhdeväkivallasta pois lähtemiseen. Tutkimuksessa on käytetty kvalitatiivista sisällönanalyysia.	+ Haastattelu kaavake oli testattu koehaastattelulla + Tavoitteet selkeästi esillä + Menetelmä ja sen vaiheet on kuvattu selkeästi - Suppea taustatieto

	koostuu perheestä, ystäväistä, perheväkivaltaorganisaatioista, oikeusysteemistä ja muista tukijoista, joiden puoleen naiset olivat kääntyneet.		
Burgess-Proctor Amanda K. 2008. Understanding the help-seeking decisions of marginalized battered women. Michiganin osavaltion Yliopisto. Väitöskirja.	Tarkoituksena oli tutkia mitkä asiat vaikuttivat sosiaalisesti syrjäytyneiden naisten päätökseen lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta ja miten päätökset lähtemisestä olivat tehty. Tarkoituksena oli tutkia minkälaisia virallisia ja epävirallisia avunhakemiskeinoja uhrin olivat käyttäneet ja mikä oli vaikuttanut siihen, että he valitsivat tietyn avunhakemismuodon, kuinka tyytyväisiä he olivat saavansa apuun ja mitkä olivat avunsaamisen esteinä.	Aineistoon osallistujat oli kerätty kahdesta eri parisuhdeväkivallan tukiryhmästä. Tutkimukseen on tehty puolistrukturoidusti haastattelemalla 19 pahoinpidellyä naista. Kvalitatiivinen tutkimus.	+ Laaja alkuteoria + Tavoitteet selkeästi esillä + Tutkimus kysymykset on määriteltä + Tutkimuksen vaiheet on kuvattu tekstissä - Pieni aineisto
Btoush, Rula M. 2004 Utilization of emergency department services by victims of intimate partner violence. Columbia University. Väitöskirja.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia ensiavussa käytössä olevia malleja tunnistaa parisuhdeväkivallan uhrin. Tutkimuksessa selvitettiin kuinka paljon parisuhdeväkivallan uhreja hakeutuu ensiapuun hoitoon ja miten he eroavat niistä potilaista, jotka eivät ole kärsineet parisuhdeväkivallasta.	Survey tutkimus. Tutkimuksen aineisto koostuu ensiavussa potilaina olleista parisuhdeväkivallan uhreista. Uhrit olivat iältään 16-vuotiaita tai sitä vanhempia. Tietoja oli kerätty tutkimusta varten 5 vuotta ja ne oli analysoitu kansainvälisten arvioiden ja tilastojen mukaan. Aineisto koostuu 111 ensiavun asiakkaasta, jotka olivat joutuneet parisuhdeväkivallan uhreiksi. Heistä 95% oli naisia. Tutkimuksessa on käytetty vertailevaa analyysitapaa.	+ Tutkimus kysymykset ja tarkoitus selkeästi kirjattuna + Suuri aineisto + Pilotti tutkimus tehty + Metodi ja vaiheet tulevat esille

<p>Clark-Schroeder Sunshine E. 2004. Stay/Leave Decision - Making and the Process of Change in Female Victims of Intimate Partner Abuse with Problematic Substance Use. Alliantin kansainvälinen yliopisto. Väitöskirja.</p>	<p>Tarkoituksena tutkimuksessa oli selvittää mikä vaikuttaa päihdeongelmaisten naisten päätöksen tekoon jäädä tai pysyä väkivaltaisessa parisuhteessa.</p>	<p>Aineisto koostui 104 vapaaehtoisesta yli 18-vuotiaasta naisosallistujasta. Osallistujat olivat San Diegon päihdehoito-ohjelman, pahoinpideltyjen naisten suojajapain, avohoito ryhmän tai kodittomien suojan asiakkaita Tutkimuksessa on käytetty vertailevaa analyysitapaa. The Process of Change in Abused Women Scale -mittaria käytetty analyysissa.</p>	<p>+ Laaja alkuteoria + Suuri aineisto + Metodi ja vaiheet tulevat tekstissä esille + Tuloksia on vertailtu muiden tutkimusten tuloksiin + Luotettavuutta on pohdittu</p>
<p>Anttila Marita 2005. Väkivallan verkossa. Tutkimus naisten kokemuksista parisuhdeväkivallasta ja selviytymisestä. Lapin yliopisto. Pro gradu -tutkielma.</p>	<p>Tutkimus selvittää parisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneiden naisten väkivalta kokemuksia, sen seurauksia ja väkivallasta selviytymistä.</p>	<p>Aineissa on kuvauksia 10 väkivaltaisesta parisuhteesta. Aineisto on kerätty 9 naisen teemahaastattelulla. Yhdellä naisista oli kokemusta parisuhdeväkivallasta kahdessa eri parisuhteessa. Haastateltavat olivat 29-48 vuotiaista.</p>	<p>+ Laaja alkuteoria + Tarkoitus ja tutkimuskysymykset selkeästi määritetty - Aineiston määrä on pieni</p>
<p>Ylä-Outinen Tuulikki 2006. Parisuhdeväkivalta kotiäidin elämässä. Kokemuksia ja selviytymiskeinoja äitien kertomana. Kuopion yliopisto. Pro gradu -tutkielma.</p>	<p>Tutkimuksessa on kuvattu parisuhdeväkivaltaa kokeneiden kotiäitien kokemuksia, selviytymiskeinoja ja avun hakemista.</p>	<p>Aineisto koostuu Nettiturvakodin ja sanomalehdessä julkaistuun aineistohakuilmoitukseen vastanneista 13 kotiäidin kertomuksesta. Aineistossa on myös käytetty parisuhdeväkivaltaa kokeneen kotiäidin päiväkirja-aineistoa ja kahden Imatran Vuoksenkosken Ensi- ja turvakodissa pitkään työskennelleen työntekijän haastatteluja. Aineisto on analysoitu sisällönanalyysillä.</p>	<p>+ Laaja alkuteoria + Metodi ja tutkimuksen vaiheet tulevat tekstissä esille + Tutkimus kysymykset on selkeästi kerrottuna - Aineiston määrä on pieni</p>
<p>Ojuri Auli 2004. Väki-valta naisen elämän varjona - Tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkulusta ja</p>	<p>Tutkimuksessa selvitettiin naisten parisuhdeväkivalta kokemuksia, heidän väkivallasta selviytymisen prosessia ja selviytymät-</p>	<p>Aineisto koostuu Ensi- ja turvakotien liiton turvakotien 20 asiakkaana olleiden naisten elämäkerrallisesta haastattelusta. Narratiivinen</p>	<p>+ Tutkimustehtävä on selkeästi määritetty + Tutkimuksen vaiheet ja metodi selkeästi</p>

selviytymisestä. Lapin yliopisto. Väitöskirja.	tömyyden kokemuksia. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin ammatillisen tuen tarpeita ja avun kohtaamista.	tutkimus. Aineisto on analysoitu laadullisin menetelmin.	kuvattuna - Suppea alkuteoria - Aineiston määrä on pieni
Söderholm Anna-Lisa 2006. Hoitotilanteen erityispiirteet, kun vammaan syynä on lähisuhdeväkivalta. Suomen Lääkärilehti numero 35/2006: 61, 3443 - 3447	Artikkelissa perehdytään fyysisen, psyykkisen ja seksuaalisen väkivallan seurauksista ja yleisyydestä.	Katsausartikkeli	+Runsaasti lähteitä + Hyvä taustatieto + Kirjoittaja on alan asiantuntija - Menetelmää ja vaiheita ei ole kerrottu - Tutkimus tehtävää tai kysymyksiä ei ole määritetty - Katsausartikkeli
Brusila Pirkko 2008. Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla. Duodecim-lehti numero 1/2008:124, 50 - 5.	Artikkelissa on parisuhdeväkivallasta tilastoja, tietosen vaikutuksista yhteisö ja yksilö tasolla. Se sisältää tieto avun hakemisesta ja uhrin kohtaamisesta.	Katsausartikkeli	+ Hyvä taustatieto + Runsaasti lähteitä + Kirjoittaja on alan asiantuntija - Tutkimustehtävää tai kysymyksiä ei ole määritetty - Menetelmää ja sen vaiheita ei ole kerrottu - Katsausartikkeli

7.4 Tutkimusten valinta

Tutkimussuunnitelmassa tehtyjen sisäänottokriteerien perusteella valitaan alkuperäis- tutkimukset. Sisäänottokriteerit perustuvat tutkimuskysymyksiin. Sisäänottokriteereissä voidaan tehdä rajauksia esim. alkuperäistutkimusten lähtökohtiin, tutkimusmenetelmään ja -kohteeseen, tuloksiin tai tutkimuksen laatutekijöihin. Tutkimukset valinnat aloitettiin lukemalla otsikot samalla mieltien vastaavatko ne tutkimuskysymyksiin. Suurin osa alkuperäistutkimuksista hyväksyttiin abstraktin perusteella. Kolme tutki-

musta jouduttiin hylkäämään koko tekstin perusteella. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 41.) Tutkimusten valintaan vaikutti myös niiden saatavuus. Katsausartikkelit valittiin mukaan, koska niiden kirjoittajat ovat alan asiantuntijoita ja artikkeleissa on käytetty paljon erilaisia lähteitä.

Tämän opinnäytetyön sisäänottokriteerit:

1. Otsikon, abstraktin tai kokotekstin perusteella tulee ilmetä, että tutkimus käsittelee naiseen kohdistuvaa parisuhdeväkivaltaa.
2. Tutkimuksen sisällön tulee olla oleellinen opinnäytetyön kannalta.
3. Opinnäytetyöhön hyväksytään vain suomen- ja englanninkieliset tutkimukset. Aikarajaus alkuperäistutkimuksille ovat vuodet 2003 - 2013.
4. Kohderyhmänä opinnäytetyössä on parisuhdeväkivaltaa kokeneet aikuiset naiset.
5. Opinnäytetyöhön hyväksyttiin mukaan myös tutkimusartikkeleita.

Poissulkukriteerit:

1. Miehiin kohdistuva parisuhdeväkivalta.
2. Tutkimukset, jotka käsittelevät nuoriin tai vanhuksiin kohdistuvaa parisuhdeväkivaltaa.
3. Ainoastaan henkistä väkivaltaa käsittelevät tutkimukset.
4. Tutkimukset, joissa tutkimus on kohdistettu sellaisiin kulttuureihin, jotka poikkeavat huomattavasti Suomalaisesta kulttuurista.

7.5 Tutkimusten laadun arviointi

Valittujen alkuperäistutkimusten laatuun tulee kiinnittää huomiota, jolloin luotettavuus lisääntyy. Alkuperäistutkimuksissa arvioinnissa huomioidaan käytettyjen menetelmien laatu, sovellettavuus ja käyttö. Kvantitatiivisen tutkimuksen laatukriteereinä ovat satunnaistamisen ja sokkouttamisen käyttö ja kadon arviointi. Kvalitatiivista tut-

kimusta arvioidaan ontologisten ja epistemologisten lähtökohtien lisäksi myös menetelmän valinnan avoin ja selkeä erittely. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa arvioidaan myös tutkijan kykyä avata subjektiivisen tulkinnan ja kontekstin merkitys suhteessa tuotettuun tutkimustietoon. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 41 - 42.)

Alukepäistutkimusten laadun arvioinnissa on käytetty apuna Vilkan (2005) Tutki ja kehittä -teosta. Vilkan (2005, 166 - 168) mukaan taustoista ja aiemmista tutkimuksista löytyvät perustelut tutkimusongelmille. Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet on kuvattava selkeästi tekstissä. Tutkimuksen aikataulu kertoo tutkija käytössä olleista resursseista. Tutkimustekstissä tulee ilmetä tutkimusmenetelmä ja aineisto. Siinä tulee olla tapa, jolla aineisto on kerätty sekä miten aineiston kerääminen on toteutettu. Tutkittavien valintaan ja määrään vaikuttavat asiat tulee myös ilmetä tekstistä. Tutkimuksessa on tultava esille analyysi tai lähestymistapa sekä tutkimusaineiston käsittely. Tutkimuksen tuloksia peilataan tutkimusasetelmaan. Tuloksia tulisi myös peilata samaan aihepiiriin tutkimusten tuloksiin, jotta tulosten arviointi olisi kokonaisvaltaista. Taulukossa 3 on arvioitu alkuperäistutkimuksien laatua heikentäviä ja lisääviä tekijöitä.

7.6 Tutkimusten analysointi

Analyysitavan valinta määräytyy tutkimuskysymysten, alkuperäistutkimusten luonteiden, lukumäärien, laadun ja heterogeenisyyden mukaan. Tutkimusten heterogeenisyyttä ja sen syitä voidaan tarkastella esim. tilastollisin tai kuvailevin menetelmin. Laadultaan erilaisten ja pienten aineistojen analysoinnissa voidaan käyttää esim. kuvailevaa synteesiä. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 43.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty analysointitapana sisällönanalyysia. Se on menetelmä, jossa voidaan systemaattisesti ja objektiivisesti analysoida dokumentteja kuten kirjeitä, päiväkirjoja, artikkeleita, raportteja ja muita kirjallisia materiaaleja. Menetelmällä tutkittua ilmiötä voidaan järjestää, kuvailla sekä kvantifioida. Sisällön analyysissä tutkittava ilmiö esitetään tiivistetyssä muodossa, jonka avulla käsitteellistetään tutkittava ilmiö. Sisällön analyysi tehdään joko induktiivisesti eli aineistolähtöisesti tai deduktiivisesti eli teorialähtöisesti. (Ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 3 - 4.)

Ennen analysoinnin aloittamista tutkija päättää haluaako hän analysoida vain ne asiat, jotka ovat dokumentissa selvästi ilmaistuna vai analysoiko hän myös dokumenteissa

piilossa olevia viestejä. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset auttavat valitsemaan minkälaisia sisältöjä analysoidaan. Induktiivinen ja deduktiivinen sisällönanalyysi alkaa analyysiyksikön määrittämisellä. Tässä opinnäytetyössä on analyysiyksikönä käytetty sanaa ja sanayhdistelmää. Analyysiyksikön valinnan jälkeen aineistot on luettu läpi ja niistä on poimittu alkuperäisilmaisut. Työssä on käytetty induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysia. (Ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.)

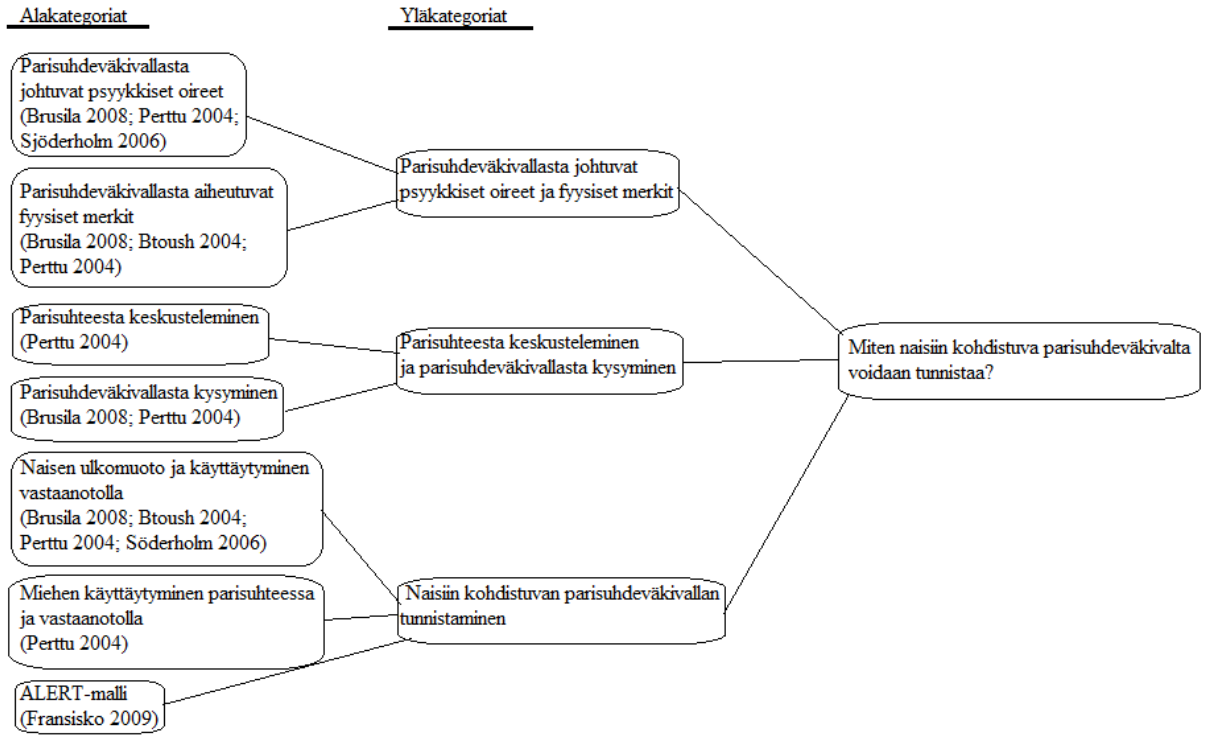
Induktiivinen eli aineistolähtöinen analyysiprosessi kuvaillaan aineiston pelkistämisenä, ryhmittelynä ja abstrahointina. Pelkistäminen on aineistosta tutkimustehtävään liittyvien ilmaisujen koodaamista. Ryhmittely on pelkistettyjen ilmaisujen yhdistämistä. Ryhmittelyssä on tarkoitus laittaa samankaltaiset asiat yhteen. Abstrahointi on yleiskäsitteiden avulla tutkimuskohteen kuvauksen muodostamista. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.)

Aineiston pelkistäminen tapahtui tutkimustehtävien mukaisten kysymyksen avulla. Aineistosta kysymykseen löytyvät vastaukset on kirjattu ylös. Pelkistämisessä käytetään mahdollisimman tarkkaan samoja termejä kuin aineiston tekstiin se on kirjoitettu. Pelkistetyistä ilmaisuista on tehty listat tutkimuskysymyksittäin ja ne ovat liitteenä 1. (Ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.)

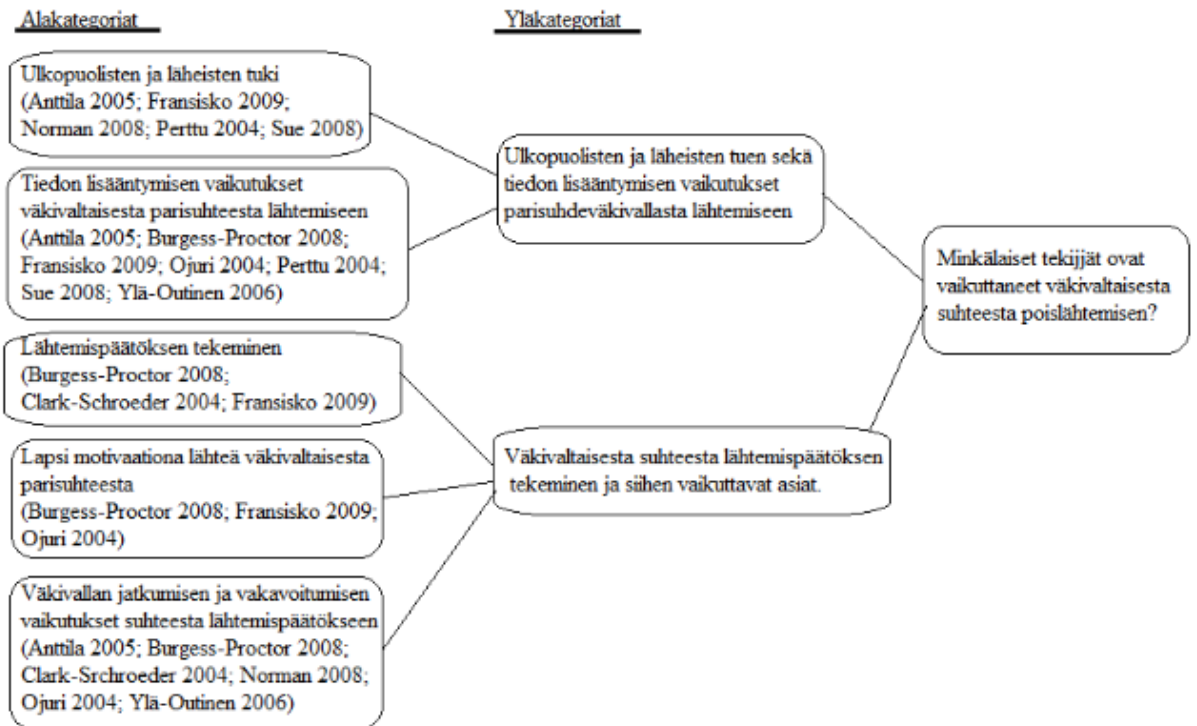
Seuraavana vaiheena analyysissä on ryhmittely. Tässä vaiheessa etsitään erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia pelkistetyistä ilmaisuista, jolloin samankaltaiset ilmaisut laitetaan samaan kategoriaan. Kategoriat nimetään sen sisältöä kuvaamalla tavalla. Tässä vaiheessa tapahtuu jo käsitteellistämistä eli abstrahointia. Sisällöltään samankaltaiset kategoriat liitetään yhteen, jolloin niistä muodostuu yläkategorioita. Yläkategoriat nimetään niistä muodostuvien alakategorioiden sisältöä vastaavalla nimellä. Abstrahointia eli kategorioiden yhdistämistä jatketaan niin kauan kuin se on sisällöllisesti järkevää. Kategoriat nimetään käyttäen deduktiivista päättelyä, eli nimenä on aikaisemmin tuttu käsite tai sanapari. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 6 - 7.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty induktiivista eli aineistolähtöistä sisällön analyysia. Aineiston analysoiminen on aloitettu poimimalla aineistosta tutkimuskysymyksiin vastaavia alkuperäisilmaisuja taulukkoon. Kun koko aineisto oli käyty läpi ja kaikki ilmaisut oli taulukoitu, alkuperäisilmaisut pelkistettiin. Tämän jälkeen taulukot tulostettiin ja leikattiin erillisiksi osiksi, jolloin niiden sisältö oli helppo hahmottaa. Nämä osiot jaettiin sisältönsä mukaan pieniin ryhmiin ja ne nimettiin. Alakategoriat jaettiin

suuremmiksi kokonaisuuksiksi, yläkategorioiksi. Yläkategorioille annettiin kokonaisuutta kuvaavat nimet. Molempien tutkimuskysymysten aineistot analysoitiin samalla tavalla. Kuvat 1 ja 2 havainnollistavat abstrahointia. Lisäksi liitteenä 2 on taulukoituna pelkistetyt ilmaisut ja niistä muodostetut kategoriat.

Kuva 1. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen aineiston abstrahointi

Kuva 2. Toisen tutkimuskysymyksen abstrahointi

8 TULOKSET

Sisäänottokriteerit täyttäneet alkuperäistutkimukset analysoitiin ja tuloksen esitettiin objektiivisesti jättämättä pois mitään niissä ilmenneitä tutkimustuloksia. (Ks. Kääriäinen & Lahtinen 2006, 43). Tuloksena raportoidaan sisällönanalyyssissa muodostuneet kategoriat. Lisäksi tutkimuksen tuloksissa kuvataan kategorioiden sisällöt alakategorioita ja pelkistettyjä ilmaisuja apuna käyttäen. Suorien lainausten käyttö lisää raportin luotettavuutta ja niiden avulla lukijoille osoitetaan, mistä ja minkälaisesta alkuperäisaineistosta kategoriat ovat muodostuneet. (Ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 10.)

8.1 Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen

Tähän kappaleeseen on koottu ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulokset. Tutkimuskysymyksenä oli: "Miten naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa?" Tulokset koostuvat Btoushin 2004 ja Fransiskon 2009 väitöskirjoista, Pertun sosiaali- ja terveystieteiden tutkimushankkeesta sekä Brusilan 2008 ja Sjöderholmin 2006 katsausartikkeleista. Yläkategorioita muodostui kolme: parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet ja fyysiset merkit, parisuhteesta keskusteleminen ja parisuhdeväkivallasta kysyminen sekä naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen.

8.1.1 Parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet ja fyysiset merkit

Parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa, jossa väkivaltaa oli tarkasteltu maailman laajuisesti todettiin, että väkivaltaa kokeneet naiset tarvitsivat 4 - 5 kertaa enemmän psykiatrista hoitoa. Väkivaltaa kokeneilla naisilla oli viisi kertaa enemmän itsemurhayrityksiä verrattuna naisiin, joilla ei ole ollut väkivalta kokemuksia. Lisäksi väkivaltaa kokeneista naisista kolmasosa kärsi masennuksesta. (Brusila 2008, 52.)

Söderholmin (2006, 3444) mukaan kaikkein rankin traumatilannetyyppi psyykelle on kasautuva lähisuhdeväkivalta. Seurauksena parisuhdeväkivallalla fyysisten vammojen lisäksi ovat myös psyykkiset ja emotionaaliset vammat. Psyykkiset stressioireet syntyvät, kun tilannetta ei enää pystytä hallitsemaan tavanomaisten sopeutumis- ja puolustuskeinojen avulla.

Pitkään jatkunut parisuhdeväkivalta voi aiheuttaa uhrille erilaisia pelkotiloja, paniikkikohtauksia ja erilaisia psykosomaattisia oireita traumaperäisen stressihäiriön mekanismeilla. (Brusila 2008, 51). Kokemuksien somatisointi on tavallista väkivaltaisessa parisuhteessa elävillä naisilla. ”Esimerkiksi vatsakipuisilla on muita useammin taustalla väkivaltakokemuksia”. (Söderholm, 3443.) Muita psykosomaattisia oireita ovat esimerkiksi erilaiset kivut, unettomuus, painajaiset, syömishäiriöt ja epätavalliset painon muutokset. (Perttu 2004, 49).

Vastaanotolla nainen voi valittaa ärtyneisyyden tai kärsimättömyyden tunteita sekä väsymystä liittyen arkipäivän tilanteisiin, esimerkiksi lasten käyttäytymiseen tai hoitotilanteisiin liittyen. Voimakas synnytyspelko tai synnytyksessä naisen paniikinomainen käytös voivat olla merkkeinä parisuhdeväkivallasta. (Perttu 2004, 49.)

Parisuhdeväkivallasta aiheutuvat fyysiset merkit

Btoushin (2004, 43) tutkimuksessa tuli ilmi, että todennäköisemmin parisuhdeväkivallan uhreilla syynä ensiapuun hoitoon hakeutumisella on fyysinen tai seksuaalinen väkivalta ja niistä johtuvat vammat, kuin jokin muu tulosyy. Väkivallan uhreilla vammakirjo on laaja ja ne kohdistuvat eripuolille kehoa. Tämän vuoksi on tärkeää selvittää vammamekanismi ja väkivaltatilanne. Potilaan kliiniseen tutkimiseen kuuluu koko

kehon tarkastaminen. (Söderholm 2006, 3443). Koko kehon tarkistaminen on tärkeää parisuhdeväkivallan tunnistamisessa, koska vammat usein sijaitsevat piilossa vaatteiden alla tai sellaisissa paikoissa, joista niitä on vaikea havaita. Tällaisia paikkoja ovat erityisesti ylävartalo, kädet, jalat, vatsan alue ja päänalue (erityisesti hiuspohja). (Perttu 2004, 49.)

Vammat voivat olla seurausta tappelusta tai kamppailusta, kuten nyrkillä tai tylpällä esineellä lyömisen jäljet tai tönimisestä aiheutuvat vammat. (Btoush 2004, 44). Pään ja kasvojen alueen vammat ovat myös yleisiä seurauksia pahoinpitelystä. Pään alue on erityisen haavoittuva ja siihen kohdistuvat vammat voivat olla hengenvaarallisia. (Söderholm 2006, 3443.) Vammat ovat yleensä punoitusta, nirhaumia, haavoja, mustelmia, ruhjeita, palovammoja tai murtumia. Hoitajan tulisi kiinnittää näihin merkkeihin huomiota tehdessään potilaalle terveystarkastusta. (Perttu 2004, 43, 49.)

Btoushin (2004, 42 - 43) tutkimuksen mukaan parisuhdeväkivallan uhreilla oli yleistä kärsiä joko lievästä tai kohtalaisesta kivusta. Potilaat voivat valittaa vastaanotoilla erilaisia jännityksestä johtuvia kipuja, pahoinvointia, särkyjä, sydämen rytmihäiriöitä tai hengenahdistusta. (Brusila 2008, 51). Jos erilaisille kivuille ei ole löydettävissä somaattista syytä, on mahdollinen väkivalta otettava lääkärin vastaanotolla puheeksi. (Söderholm 2006, 3443).

Parisuhdeväkivallasta kärsivillä naisilla on lisääntynyt riski sairastua erilasiin sairauksiin kuten sydän-, vatsa- tai gynekologisiin sairauksiin ja se lisää myös syömishäiriöiden, päihdeongelmien, kipuoireiden ja psykosomaattisten oireiden syntymisen riskiä. Väkivaltaisessa parisuhteessa elävillä naisilla on myös suurentunut riski psyykkiseen oireiluun ja se lisää itsemurhataipumusta sekä huonontaa psykososiaalista selviytymistä. (Söderholm 2006, 3444.) Lisäksi raskauden aikaiset komplikaatiot, kuten munuais- ja virtsatieinfektiot, gynekologiset infektiot, ennenaikaiset supistukset tai synnytykset voivat olla merkinä parisuhdeväkivallasta. (Perttu 2004, 49). Lisäksi seksuaalitoimintojen häiriöt ovat parisuhdeväkivallan uhreilla tavallisia. (Brusila 2008, 51).

8.1.2 Parisuhteesta keskusteleminen ja parisuhdeväkivallasta kysyminen

Parisuhteesta keskusteleminen

Potilaiden kanssa on tärkeä keskustella heidän parisuhteistaan mm. äitiys- ja lastenneuvoloiden vastaanotoilla. Keskustelun aikana on tärkeää kiinnittää huomiota ilmaisiin, jotka kertovat mahdollisesta miehen kontrolloivasta käyttäytymisestä, mustasukkaisuudesta, naisen sosiaalisen elämän rajoittamisesta, naisen syyttelemistä tai rahan käytön kontrolloimisesta. Keskusteluissa voi tulla esille onko naisella minkäänlaisista päätäntävaltaa perheen asioihin. (Perttu 2004, 50.)

Tärkeää olisi ottaa keskusteluissa puheeksi parisuhteen ja perheen erilaiset tavat ja keskustella miehen ja naisen rooleista perheessä. Myös perheen riidoista ja siitä mitä riitojen aikana tapahtuu, olisi tärkeä kysyä potilailta vastaanotolla. Parisuhdeväkivallan uhreilla on usein myös kokemuksia väkivallasta aikaisemmissakin parisuhteissa. Luottamuksen syntyminen potilaan ja hoitajan välillä madaltaa kynnystä kertoa parisuhdeväkivallasta. (Perttu 2004, 44 - 45.)

Parisuhdeväkivallasta kysyminen

Koska parisuhdeväkivalta on yleistä äitiys- ja lastenneuvolan asiakkailta, tulisi siitä kysyä jokaiselta. Seulonnan tulisi olla systemaattista ja kysyminen tulisi tehdä aina sovitussa neuvolatarkastusten ajankohdissa. ”Äitiysneuvolassa olisi tärkeää kysyä vähintään kerran kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana ja lastenneuvolassa parisuhdeväkivallasta tulisi kysyä viimeistään lapsen puolivuotistarkastuksessa ja sen lisäksi aina tasavuosina”. (Perttu 2004, 43, 45.)

Parisuhdeväkivallasta tulee kysyä ainoastaan naisen kanssa kahden kesken ollessa. Saattajan tai kenenkään muun seurassa siitä ei tulisi koskaan kysyä naisen ja hänen lastensa turvallisuuden vuoksi. Naiset eivät välttämättä uskalla myöntää aluksi parisuhteessa olevaa väkivaltaa. Tämän takia väkivallasta tulisi kysyä useammin kuin yhden kerran. (Perttu 2004, 43 - 44.) Taulukossa 4 on kuvattuna esimerkki kysymyksiä, joita hoitaja voi kysyä epäillessään parisuhdeväkivaltaa.

Taulukko 4. Esimerkit suorista kysymyksistä, joita voi tehdä parisuhdeväkivaltaa epäillessä (Brusila 2008,53).

- ”Pelkäätkö jotakuta?”

- ”Lyökö joku sinua? Kuka, milloin, missä?”
- ”Koetko väkivaltaa kotonasi?”
- ”Tunnetko itsesi turvattomaksi kotona?”
- ”Pelottaako sinua kotona?”
- ”Kenelle olet voinut kertoa?”

8.1.3 Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen

Naisen ulkomuoto ja käyttäytyminen vastaanotolla

Parisuhdeväkivallan riskiryhmä Pertun (2004) tutkimuksen mukaan on 18 - 24-vuotiaat naiset. Tutkimuksen mukaan tästä ikäluokasta neljännes oli kokenut parisuhdeväkivaltaa nykyisessä parisuhteessa. Erityisesti nuoret ja teini-ikäiset raskaana olevat ja pienten lasten äidit kuuluvat riskiryhmään. Väkivaltaa kohdistuu myös muita enemmän avoliitossa oleviin naisiin, joilla on alle 7-vuotiaita lapsia. (Perttu 2004, 39, 44, 48.)

Merkkejä väkivallasta parisuhteessa voi olla naisen hakeutuminen äitiysneuvolan palveluiden piiriin tavallista myöhemmässä vaiheessa raskautta. Raskauden suunnittelemattomuus, ei-toivottu raskaus tai aikaisemmat abortit voivat olla merkkeinä naiseen kohdistuvasta väkivallasta parisuhteessa. Myös varattujen aikojen unohtaminen, peruminen tai vastaanotolle huolittelemattoman näköisenä tuleminen voivat olla merkkejä väkivallasta. (Perttu 2004, 48 - 49.)

Tavallista ovat vähäiset kontaktit sukulaisiin ja ystäviin sekä muu sosiaalinen eristäytyminen. Naisen käyttäytymisessä voi havaita muutoksia miehen ollessa läsnä. (Perttu 2004, 49.) Lisäksi muut vaikeudet ihmissuhteissa, ulkopuolisuuden tunne ja painajaisunet sekä muutokset tunnetiloissa (naisen mielipide ja päätökset vaihtuvat erikäyntien välillä) voivat olla merkkejä parisuhdeväkivallasta. (Saari 2000 Brusilan mukaan, 52; Perttu 2004, 54). Kiire ja hätäinen käytös ovat myös tyypillisiä merkkejä.

Btoushin (2004, 43) tutkimuksessa tuli ilmi, että 61 % tapauksista, joissa ensiapuun tulosyynä oli parisuhdeväkivalta potilas halusi tulla hoidetuksi alle tunnissa. Myös Pertun (2004, 48 - 49) tutkimuksessa mainittiin naisen kiireen ja hätäisen käytöksen vastaanotolla olevan mahdollisia parisuhdeväkivallan merkkejä.

Väkivalta ja sen kokemukset voivat lisätä riskiä alkoholiongelmalle tai huumeiden käytölle sekä niiden kautta lisätä syrjäytymistä. (Brusila 2008, 52). Huumeiden käyttö sekä muutokset alkoholin käytössä ja tupakoinnissa voivat olla merkkejä parisuhdeväkivallasta. (Perttu 2004, 49). Väkivaltaisessa ympäristössä eläminen aiheuttaa unettomuutta ja väsymystä, jotka ilmenevät keskittymis- ja muistiongelmina. (Brusila 2008, 51).

Väkivaltakokemukset aiheuttavat aina uhrilleen trauman. Akuutti traumareaktio kestää muutamasta tunnista muutamaan vuorokauteen. Se näkyy potilaan epätavallisena käytöksenä tilanteeseen nähden, jolloin potilas voi käyttäytyä voimakkaasti ylireagoiden tai vaihtoehtoisesti potilas voi myös käyttäytyä alireagoivasti, jolloin hän kertoo tapahtumista täysin tyynesti. (Brusila 2008, 51; Perttu 2004, 54; Söderholm 2006, 3444.) Akuutin traumareaktion aikana uhri saattaa suhtautua auttajiaan kohtaan vihamielisesti ja aggressiivisesti. Uhri voi olla kiihtynyt tai motorisesti levoton, jolloin uhrilla on vaikeuksia pysyä paikoillaan. Akuutti reaktio voi lisäksi aiheuttaa silmännähtävää ahdistusta, sekavaa oloa, paniikin tunnetta, epätodellisuuden tunnetta tai uhrin kyky ajatella ja toimia voivat heikentyä. (Perttu 2004, 54.)

Kun akuutti traumareaktio on mennyt ohi, pintaan nousevat somaattisten oireiden rinnalla epäusko, viha, syyllisyys, suuttumus ja häpeä. (Brusila 2008, 51). Pitkään jatkunut väkivalta aiheuttaa uupumusta, masennusta, alakuloisuutta ja toivottomuutta. Väkivallan uhri saattaa valittaa hermostuneisuudesta, keskittymiskyvyn puutteesta, nukahtamis- ja univaikeuksista tai hänellä voi olla toistuvia väkivaltaisia painajaisia. (Perttu 2004, 54.)

Miehen käyttäytyminen vastaanotolla ja parisuhteessa

Miehen käyttäytymistä vastaanotolla tulisi huomioida. Miehen tiivis läsnäolo vastaanotolla ja haluttomuus jättää nainen yksin sekä ylihuolehtiva, aliarvioiva tai kärsimätön käytös naista tai lapsia kohtaa voivat kertoa parisuhdeväkivallasta. Erityisesti miehen kontrolloivaan käytökseen tulisi kiinnittää huomiota. Väkivallasta kertovia tai enna-

koivia merkkejä ovat miehen alistavat, eristävät ja pelottelevat käyttäytymispiirteet. Perheen oloista keskustelemisen yhteydessä tulisi myös kiinnittää huomiota naisen kertomuksiin miehen humalakäyttäytymisestä. (Perttu 2004, 42, 44, 49 - 50.)

ALERT-malli parisuhdeväkivallan uhrin auttamisen välineenä

Väkivallan auttamisessa on erilaisia toimintatapoja ja niistä yksi esimerkki on ALERT-malli. Sitä voidaan käyttää parisuhdeväkivallan uhrien auttamisen välineenä. ALERT tulee sanoista Ask =kysy, Listen =kuuntele, Encourage =rohkaise, Resource =resurssi ja Trust =luottamus (Fransisko 2009, 105.)

Ask =kysy: Tärkeää on, että joku huomaa ja uskaltaa rohkeasti kysyä kotona olevasta tilanteesta. *Listen =kuunteleminen* ja välittäminen ovat osapuolille tärkeää. Uhrit usein kaipaavat jonkun joka välittäisi heistä. *Encourage =rohkaisemisesta* ja onnistumistarinoina uhrit voivat saada voimia ja rohkeutta selviytyä parisuhdeväkivallasta. *Resource =resurssi:* Uhrit kokivat neuvojen ja tietojen olevan tärkeitä. Varsinkin äkillisissä väkivalta tilanteissa on hyödyllistä, että toimintasuunnitelma on tehty valmiiksi. *Trust =luottamus:* Hoitosuhteen pysyvyys ja jatkuvuus mahdollistavat luottamuksellisen suhteen syntyminen, jonka monet parisuhdeväkivallan uhrit kokevat tärkeäksi (Fransisko 2009, 105 - 109)

8.2 Väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemiseen vaikuttavat asiat

Tässä kappaleessa kuvataan toisen tutkimuskysymyksen tulokset. Toisena tutkimuskysymyksenä oli: "Minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet väkivaltaisesta suhteesta poislähtemiseen?" Tutkimuskysymyksen tulokset koostuivat: Fransiskon 2009, Suen 2008, Ojurin 2004, Normanin 2008, Clark-Schroederin 2004 ja Burgess-Proctorin 2008 väitöskirjoista. Anttilan 2005 ja Ylä-outisen 2006 pro gradu -tutkielmista ja Pertun 2004 sosiaali- ja terveysministeriön tutkimushankkeesta. Yläkategorioita muodostui kaksi: ulkopuolisten ja läheisten tuen sekä tiedon lisääntyminen vaikutukset parisuhdeväkivallasta lähtemiseen ja väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemispäätöksen tekeminen ja siihen vaikuttavat asiat.

8.2.1 Ulkopuolisten ja läheisten tuen sekä tiedon lisääntymisen vaikutukset parisuhdeväkivallasta lähtemiseen

Ulkopuolisten ja läheisten tuki

Ulkopuolisten tuki on tärkeää, mutta työntekijän on kuitenkin hyvä muistaa, että väkivallasta irrottautuminen on aikaa vievä ja monivaiheinen prosessi. Työntekijällä on oltava pitkäjännitteisyyttä, jotta hän voi tukea naista irrottautumaan väkivallasta. (Perttu 2004, 54). ”Parisuhdeväkivallasta puhuminen on keino, jonka avulla on mahdollista jakaa kokemuksia ja luoda kiinni pitävää ympäristöä, hahmottaa aikaa ja tilaa kokemuksellisista kulumista sekä tunnustella tarttumapintoja väkivallan verkosta irrottautumiseen”. (Husso 1995 Anttilan 2005 mukaan, 81).

Anttilan (2005, 81 - 82) tutkimuksessa kaksi naista oli kokenut ulkopuolisen ihmisen kanssa keskustelun olleen tärkeää. Sen avulla naisissa oli lähtenyt liikkeelle työskentelyajatuksia mahdollisuudesta elää ilman väkivaltaista parisuhdetta. Suen (2008, 97) tutkimuksessa ystävän kehoitus ja tuki oli saanut aikaiseksi väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemispäätöksen aikaiseksi. Myös Normanin (2008, 88) tutkimuksessa eräs nainen kertoi perheen ja ystävien auttaneen poislähtemispäätöksen tekemisessä tukemalla ja antamalla tietoa tarjolla olevista palveluista ja viemällä turvakotiin.

Tiedon lisääntymisen vaikutukset väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemiseen

Tiedon antaminen parisuhdeväkivallasta sen uhreille on tärkeää. Heille tulee kertoa väkivallasta ja sen vaikutuksista sekä sen käyttämisestä vallan välineenä. Myös on korostettava väkivallan uusiutumistaipumusta sekä väkivallan muovautumista kerta kerralta vakavammaksi ja hengenvaaralliseksi. Uhrien kynnyks hakea apua madaltuu tiedon lisääntymisen ja asenteiden muutoksen avulla. (Perttu 2004, 41.) Ojurin (2004, 143) mukaan tiedon hankkimisella on suuri vaikutus tietoisuuden heräämisille ja muutosprosessin alkamiselle.

Tiedon lisääntyminen lisää ymmärrystä siitä, kuinka paljon väkivalta hallitsee uhrin elämään ja saa aikaan halun paremmasta elämästä. Samalla rohkeus hakea apua kasvaa. (Burgess-Proctor 2008, 76). Suen (2008, 92) tutkimuksessa oleva nainen kertoi huomanneensa vieraillessaan ystävän luona oman parisuhteen olevan epänormaali. Samalla hän ymmärsi, ettei ansaitse tulla kohdelluksi näin julmalla tavalla ja epäkun-

nioittavasti. Myös Anttilan (2005, 89) tutkimuksessa eräs haastatelluista naisista kertoi avun hakemisen alkaneen siitä, kun hän ymmärsi häpeän johtuvan väkivallan tekijästä, eikä hänestä itsestään.

Väkivaltatilanteista on helpompi selvitä järkipäisen ajattelun avulla. Oman uhrautuvuuden ja kaikesta vastuun yksin kantamisen kyseenalaistaminen mahdollistaa muutoksen alkamisen, avun hakemisen ja väkivaltaisesta parisuhteesta irrottautumisen. (Ojuri 2004, 145; Ylä-Outinen 2006, 80.)

8.2.2 Väkivaltaisesta suhteesta lähtemispäätöksen tekeminen ja siihen vaikuttavat asiat

Lähtemispäätöksen tekeminen

Aluksi uhreilla on usein taipumus kieltää avun tarve, myös suhteesta lähtemisenkään ei tässä vaiheessa tunnu aiheelliselta. Vaihtoehtojen punnitseminen saa aikaan luottamuksen omasta pärjäämisestä ilman väkivallan tekijää. (Clark-Schroeder 2004, 177.) Toisille päätös lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta tapahtuu nopeasti ja spontaanisti. Toiset miettivät lähtemistä pitkään. Ei ole epätavallista, että uhri palaa väkivaltaiseen parisuhteeseen jopa useaan otteeseen ennen kuin hän pystyy tekemään lopullisen lähtemispäätöksen. Lähtemispäätöksen tehtyään moni naisista oli pakannut laukut valmiiksi odottamaan sopivaa hetkeä lähteä. Lähtemisestä naiset puhuivat ystäviensä ja sukulaisten kanssa, heidän puolisoiltaan salaa. (Clark-Schroeder 2004, 165; Fransisko 2009, 94 - 95.)

Asioiden kasaantuminen työnsi naisten sietokykyä ääri rajoilleen ja osalla syynä lähteä väkivaltaisesta suhteesta oli se, että he olivat ”saaneet tarpeekseen” parisuhteesta. Myös ymmärrys siitä, ettei heidän puolisonsa kykene muuttamaan väkivaltaisia tapojaan sai aikaa lähtemisajatuksen. (Fransisko 2009, 95 - 96; Burgess-Proctor 2008, 76.) Päätökseen lähteä parisuhteesta vaikuttavat myös miehen neuvottelutaidot. Naiset, joiden miehillä on huonot neuvottelutaidot eli kyky tuntee empatiaa tai tehdä kompromisseja, lähtevä todennäköisemmin väkivaltaisesta parisuhteesta. (Clark-Schroeder 2004, 177.)

Uskonto on parisuhdeväkivallasta lähtemisen edistävä tekijä monilla naisilla. (Burgess-Proctor 2008, 77). Lisäksi työpaikka ja hyvä taloudellinen tilanne vaikuttaa lähtemispäätökseen. Tyypillistä on, että mies käyttää yhtenä kontrollon välineenä

rahaa. Tämä aiheuttaa naiselle huonon taloudellisen tilanteen, jolloin myös kynnyks lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta nousee. (Clark-Schoeder 2004, 171.)

Lapsi motivaationa lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta

Lapset olivat monelle naiselle syynä lähteä tai jäädä väkivaltaiseen parisuhteeseen. Toiset kokivat, että lapset tarvitsevat isän elämään ja tämän vuoksi jäivät väkivaltaiseen suhteeseen. Fransiskon (2009, 93 - 94) tutkimuksessa eräs naisista kertoi ajatelleensa vauvansa parasta ja ymmärsi, että väkivaltainen suhde ei ole lapselle hyväksi. Halu suojella vauvaa toimii motivaationa lähteä. Myös lapsiin kohdistuvat uhkailut saivat aikaan lähtemispäätöksen.

Lasten turvallisuus ja hyvinvointi tuli useasti esille Burgess-Proctorin (2008, 74) tutkimuksessa. Lisäksi naiset miettivät väkivallan todistajana olemisen vaikutuksia lapsiin. Väkivallan todistajana olemisen vuoksi lapsissa alkoi ilmetä väkivaltaista käytöstä. Naisten halu katkaista väkivallan periytymisen sukupolvelta toiselle sai lähtemään parisuhteesta. (Fransisko 2009, 93, 95.)

Väkivallan jatkumisen ja vakavoitumisen vaikutukset suhteesta lähtemispäätökseen

Vaikka väkivalta olisi parisuhteessa ajoittaista ja väkivaltatilanteiden välillä olisi pitkiäkin aikoja, ajaa jokainen väkivaltatilanne lähemmäs eroa ja synnyttää uhrilla muutoksen halua. Väkivallan jatkuminen ja vakavoituminen sekä oman että lasten aseman ymmärtäminen ovat keskeisiä asioita väkivallasta irrottautumisessa. Otollinen hetki irrottautua väkivaltaisesta parisuhteesta on se, kun väkivallan paheneminen on saanut aikaan jatkuvan varuillaan olemisen tunteen. (Ojuri 2004, 151; Ylä-Outinen 2006, 64, 82.)

Erilainen uhkailu esimerkiksi väkivallalla ja tappamisella sekä pelottelu vaikuttavat suhteesta lähtemiseen. Lopullinen päätös syntyy yleensä, kun pelko käy ylivoimaiseksi ja suhteeseen ei enää uskalleta jäädä. Silloin, kun väkivaltaan tulee mukaan aseella uhkailua, vakavaa seksuaalista väkivaltaa tai muita hengenvaarallisia tilanteita ei parisuhteeseen jääminen ole enää vaihtoehtona. (Clark-Schroeder 2004, 165; Norman 2008, 96.)

9 POHDINTA

9.1 Tulosten tarkastelu

Tulosten mukaan parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaan fyysisten merkkien ja psyykkisten oireiden perusteella. Fyysisiä merkkejä ovat erilaiset vammat kehon eri puolilla. Tyypillisesti vammat ovat sellaisilla alueilla, joissa ne voidaan helposti peittää vaatteiden avulla. Myös pään ja kasvojen alueen vammat ovat yleisiä. Toistuvat tapaturmat kuten kaatumiset, putoamiset ja kompastelut voivat olla merkkejä parisuhdeväkivallasta. Tyypillisiä oireita väkivallan uhreilla ovat eripuolella keho oleva epäselvä kipu, rytmihäiriöt ja pahoinvointi. (Btoush 2004, 42 - 45; Brusila 2008, 51; Perttu 2004, 43, 49; Söderholm 2006, 3443.) Piispan (2005, 64) tutkimuksessa oli myös samankaltaisia tuloksia. Siinä ilmeni vakavien fyysisten vammojen olevan kohtalaisen harvinaisia parisuhdeväkivallan seurauksia. Piispan tutkimuksen mukaan yleisimpiä vammoja ovat mustelmat ja ruhjeet. Tutkimuksessa tuli esille, että vakavat fyysiset vammat entisessä parisuhteessa ovat yleisempiä kuin nykyisessä parisuhteessa.

Opinnäytetyön tuloksissa tuli esille parisuhdeväkivallan vaikutukset naisen psyykkiseen hyvinvointiin. Väkivaltaisessa parisuhteessa eläminen voi altistaa masennukselle, syömishäiriöille ja itsemurhalle. Parisuhdeväkivallan uhrin kärsivät usein unettomuudesta ja siitä johtuvasta ärtymyksestä. Kokemusten somatisointi on myös yleistä. Tulosten mukaan parisuhdeväkivaltaa kokeneilla naisilla ilmeni lisäksi psykiatrisen hoidon tarvetta 4 - 5 kertaa enemmän väkivaltaa kokemattomiin verrattuna. (Brusila 2008, 51 - 52; Perttu 2004, 49; Söderholm 2006, 3444.) Piispan (2005, 65, 69) tutkimuksessa ilmeni henkisten vammojen olevan yleisiä vaikutuksia fyysisestä parisuhdeväkivallasta. Niitä oli aiheutunut runsaalle kahdelle kolmasosalle tutkimukseen osallistuneista naisista. Yleisimmin uhreille oli aiheutunut parisuhdeväkivallan seurauksena vihan tunnetta, pelkoa, masennusta ja häpeää. Esille tulivat myös keskittymisvaikeudet sekä vaikeudet miessuhteissa ja töissä. Lisäksi psyykkiset ja psykosomaattiset oireet olivat yleisempiä väkivaltaa kokeneilla kuin niillä, joilla ei ole ollut väkivalta-kokemuksia.

Parisuhteesta, parisuhteen tavoista ja tottumuksista tulisi kysyä naisilta. Keskusteluissa tulisi huomioida erilaiset viitteet miehen kontrolloivasta käytöksestä sekä parisuhteen ja perheen riidoista. Miehen ja naisen rooleihin perheessä tulisi myös kiinnittää huomiota. Parisuhdeväkivallan seulominen tuli myös esille tuloksista. Seulontaa tulisi

suorittaa etenkin äitiys- ja lastenneuvoloissa. Kun parisuhdeväkivallasta herää epäily, tulisi siitä kysyä suoraan naiselta kahden kesken ollessa. (Perttu 2004, 39, 43 - 45, 50.) Parisuhdeväkivalta puheeksi -opas terveydenhuollon ammattihenkilöstölle äitiyshuollossa ja lasten terveystalveissa painotetaan terveydenhuollon ammattilaisten tärkeyttä parisuhdeväkivallan puheeksi ottamisessa. Sen mukaan hyvänä työtapana on kysyä kaikilta naisilta parisuhdeväkivallasta systemaattisesti. (Perttu & Kaselitz 2006, 9.)

Tuloksissa tuli esille, että parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa myös naisen olemuksesta ja käytöksestä. Huolittelematon ulkomuoto ja varattujen aikojen peruminen tai unohtaminen voivat olla parisuhdeväkivallan merkkejä. Väkivallan uhrit saattavat käyttäytyä vastaanotolla kiireisesti ja hätäisesti. Tulosten mukaan väkivallan riskiryhmään kuuluvat 18 - 24-vuotiaat naiset, raskaana olevat ja pienten lasten äidit. Yleensä uhreilla on vaikeuksia ihmissuhteissa tai he ovat sosiaalisesti eristyneitä. Päihteiden kuten alkoholin, tupakan ja huumeiden väärinkäyttö on myös yleistä. (Btoush 2004, 43; Brusila 2008, 52; Perttu 2004, 39, 48 - 49.) Samankaltaisia väkivallan merkkejä kuvataan myös Parisuhdeväkivalta puheeksi -oppaassa terveydenhuollon ammattihenkilöstölle äitiyshuollossa ja lasten terveystalveissa. On kuitenkin tärkeää muistaa, ettei mikään yksittäinen merkki välttämättä kerro, kuka on väkivallan uhri ja kuka ei. Toisilla uhreilla on havaittavissa useampi merkeistä, toisilla ei ole välttämättä mitään. (Perttu & Kaselitz 2006, 10.)

Tulosten mukaan väkivallasta kertoo miehen alistava, eristävä, kontrolloiva ja pelotteleva käytös. Vastaanotolla mies ei suostu jättämään naista hetkeksikään yksin ja hän saattaa olla naista kohtaan ylihuolehtiva, aliarvioiva, ärtynyt tai kärsimätön. Naisen kanssa kannattaa keskustella etenkin miehen humalakäyttäytymisestä. (Perttu 2004, 42, 44, 49 - 50.) Piispan ja Heiskasen (2009, 50) tutkimuksessa todettiin väkivallan tekijän humalatilin ja kontrolloivan käytöksen lisäksi väkivaltaisuuden pelko liitettiin suurempaan parisuhdeväkivallan vammariiskiin.

Tulokset osoittavat, että väkivallasta puhuminen ulkopuoliselle tai läheisille auttaa irrottautumaan väkivallasta. Ystävien ja sukulaisten kehotukset auttoivat tekemään parisuhteesta lähtemispäätöksen. Työntekijöiden tulisi kuitenkin pitää mielessä, että väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemispäätöksen tekeminen on monivaiheinen prosessi, joka vaatii työntekijältä pitkäjännitteisyyttä. (Anttila 2005, 81 - 82; Fransisko 2009,

97; Perttu 2004, 54; Norman 2008, 88; Sue 2008, 97.) Lähtemispäätökseen vaikuttaa myös tiedon antaminen väkivallasta ilmiönä, sen käyttämisestä vallan välineenä ja muuttumisesta ajanmittaa hengenvaaralliseksi. Tietoisuuden lisääminen saa aikaiseksi muutosprosessin alkamisen. Myös ymmärrys suhteen epänormaaliudesta ja siitä, ettei mies pysty muuttamaan tapojaan vaikuttavat väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemisen päätökseen. (Anttila 2005, 89; Brogess-Proctor 2008, 76; Perttu 2004, 41, 47; Sue 2008, 92.)

Puolison empaattisuuden puute, uskonto, hyvä taloudellinen tilanne ja asioiden kasaantuminen vaikuttavat lähtemispäätöksen tekemiseen. Päätös tehdään spontaanisti tai pitkän harkinnan jälkeen. (Burgess-Proctor 2008, 76; Clark-Schroeder 2004, 165; Fransisko 2009, 94 - 96.) Lapsi oli tulosten mukaan usean naisen motiivi lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta. Lasten uhkailu, väkivallan kierteen katkaiseminen, lapsen väkivaltainen käytös ja lapsen joutuminen todistajaksi väkivallalle vaikuttivat naisten lähtemispäätöksen tekemiseen. Naiset kertoivat haluavansa lapsilleen paremman ympäristön elää. (Burgess-Proctor 2008, 74, 77; Fransisko 2009, 93 - 95; Ojuri 2004, 114.)

Opinnäytetyön tuloksien mukaan lopullinen lähteminen parisuhteesta tehtiin usein myös väkivallalla uhkailun ja pelottelun aloittamisen jälkeen. Lähtemiseen vaikuttaa lisäksi väkivallan jatkuminen ja paheneminen. Tappouhkauksien, vakavan seksuaalisen väkivallan ja hengenvaarallisten väkivaltatilanteiden jälkeen kotiin ei enää uskallettu jäädä. (Anttila 2005, 88; Burgess-Proctor 2008, 76 - 77; Clark.Schoeder 2004, 165; Norman 2008, 96; Ojuri 2004, 126, 151; Ylä-Outinen 2006, 64, 82.)

Holmströmin (2011) artikkelissa on mainittu samankaltaisia asioita siitä, kuinka vaikeaa lopullisen parisuhteesta lähtemispäätöksen tekeminen on. Uhri lähtee väkivaltaisesta suhteesta vasta silloin, kun hän on siihen valmis. Artikkelissa oli myös eriäväsyyksiä opinnäytetyön tuloksiin nähden. Siinä kerrottiin pelolla hallitsemisen estävän parisuhdeväkivallasta irrottautumisen. Etenkin naisen ja hänen lastensa, perheen, lemmikkien ja muiden tärkeiden asioiden uhkailu saa naisen jäämään parisuhteeseen. Artikkelin mukaan suhteesta lähteminen on vaarallisin vaihe prosessia. Suhteesta lähteminen ei aina merkitse väkivallan tai sen uhkan loppumista. Joissain tapauksissa se voi lisätä sitä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tilasto tukee Holmströmin artikkelia. Sen mukaan toiseksi yleisin henkirikostyyppi on perhepiirissä tapahtuva henkiri-

kos, jossa parisuhdekumppani surmaa naisen. Vuosina 2003 - 2007 tuli 114 naista surmatuksi puolison, ex-puolison tai seurustelukumppanin toimesta. (Aaltonen ym. 2009, 2.) Tulosten ristiriitaisuus kertoo siitä, ettei asia ole aivan yksiselitteinen.

9.2 Luotettavuus ja eettisyys

Kirjallisuuskatsauksen laatu riippuu saatavilla olevien alkuperäistutkimuksien laadusta. Alkuperäistutkimuksien laadun arvioinnissa käytetyt kriteerit voivat vaikuttaa tuloksiin. Myös alkuperäistutkimuksien sisäänottokriteerit voivat vääristää tutkimuksen tuloksia. Virhe voi tapahtua missä tahansa kirjallisuuskatsauksen prosessin aikana. Teoreettisten perusteiden tunteminen ja niiden kriittinen arvioiminen on perustana luotettavan kirjallisuuskatsauksen tekemisellä. Kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan koota, jäsentää ja arvioida olemassa olevaan tutkimustietoa sekä osoittaa mahdollisia puutteita tutkimustiedossa. (Kääriäinen & Lahtinen 2006, 43 - 44.)

Tämän opinnäytetyön eri vaiheet on pyritty kuvailemaan mahdollisimman tarkasti, jotta saman prosessin voisi tarvittaessa toistaa. Alkuperäistutkimuksien haku on suoritettu luotettaviin tietokantoihin. Tietokannat valikoituivat useiden koehakujen perusteella. Koska luotettavia tutkimuksia julkaistaan usein englanninkielellä, opinnäytetyöhön hyväksyttiin suomenkielisten aineistojen lisäksi myös englanninkieliset aineistot. Tietokantoihin tehtyjen hakujen lisäksi alkuperäistutkimuksia on haettu myös manuaalisesti. (Ks. Kääriäinen & Lahtinen 2006, 40.) Opinnäytetyön luotettavuutta lisää se, että suurin osa alkuperäistutkimuksista on väitöskirjoja. Lisäksi alkuperäistutkimukset on kuvattu taulukossa, josta tulevat ilmi tutkimusten tarkoitukset ja aineistot. Alkuperäistutkimuksia löytyi opinnäytetyön laajuuteen nähden riittävästi. Alkuperäistutkimukset vastaavat ennalta määriteltyihin tutkimuskysymyksiin.

Tämä kirjallisuuskatsaus on tekijälleen ensimmäinen, joten se voi vaikuttaa työn laatuun. Laatua heikentää myös se, että kirjallisuuskatsaus on tehty yksin. Alkuperäistutkimusten valinnassa olisi suositeltavaa, että kaksi tutkijaa olisi itsenäisesti suorittanut tutkimusten valinnan. Tämä olisi vähentänyt virheen syntymistä alkuperäistutkimusten valinnan aikana. (Ks. Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 40.) Lisäksi tiukka aikataulu vaikutti siihen, että ainakin yksi väitöskirja jäi pois tutkimuksesta, koska se oli Kyamkin kirjastosta lainassa.

Opinnäytetyötä tehdessä analyysiprosessin aikana on pyritty säilyttämään objektiivisuus tiedostamalla omien mielipiteiden ja näkemyksien vaikuttamisen mahdollisuudet tuloksiin. Yleisesti sisällön analyysin haasteena pidetään sitä, miten tutkija onnistuu pelkistämään aineiston ja muodostamaan niistä tutkittavaa ilmiötä kuvaavat kategoriat. Tämän työn kategoriat ovat nähtävissä kuviona työn menetelmäosiossa. Alkuperäisilmaisut, pelkistetyt ilmaisut ja aineiston ryhmittely ovat liitteinä työn lopussa. Muodostetut kategoriat ovat yhteydessä aineistoon. (Ks. Kyngäs ja Vahanen 1999, 10.)

Opinnäytetyössä on pyritty noudattamaan hyviä tieteen käytäntöjä. Työtä tehdessä on kiinnitetty huomiota tarkkuuteen ja rehellisyyteen, jotta tulosten luotettavuus ei kärsisi. Tulokset on kirjoitettu selkeästi mitään pois jättämättä. Työssä on pyritty merkitsemää kaikki lähdeviitteet tarkasti ja aineistojen tekijöitä kunnioittavalla tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

9.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimus- ja kehittämisehdotukset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä parisuhdeväkivaltaan ilmiönä. Tarkoituksena oli selvittää keinoja naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen ja löytää keinoja auttaa parisuhdeväkivallan kokijoita. Seuraavat asiat tulivat esille opinnäytetyötä tehdessä:

1. Monessa tutkimuksessa tulee esille väkivaltaisen käytöksen ja läheisten kontrolloimisen olevan lapsuuden kodista opittu ja peritty tapa. Lapsuuden kodissa tunteiden huomiotta jättäminen, turvattomuus, rakkaudeton ilmapiiri ja kiltteyden vaatimukset ovat estäneet persoonan normaalin kehittymisen. Negatiivisia tunteita ei ollut lupa tuoda esille. Seksuaalinen hyväksikäyttö lapsena vääristää kuvaa normaalista ihmissuhteesta. Myös mm. vanhempien väkivaltaisten riitojen seuraaminen vaikuttaa lapsen kehitykseen. Ongelmat tulevat esille, kun aikuisena vahingollisista suhteista aletaan etsiä hyväksyntää ja rakkautta. Kireää ilmapiiriä parisuhteessa aiheuttaa kommunikaatio-ongelmat ja negatiivisten tunteiden salaaminen. Lapsuuden kodissa on saatettu oppia ratkaisemaan ristiriitatilanteet väkivaltaisella käytöksellä ja uhkailulla. Vähitellen negatiiviset tunteet, loukkaavat riidat ja väkivaltatilanteet kasaantuvat, jolloin uudet väkivaltatilanteet voivat syntyä pienestäkin ärsykkeestä. Tällöin myös parisuhteen ongelmien selvittäminen hankaloituu.

2. Parisuhteesta keskusteleminen auttaa havaitsemaan parisuhdeväkivallan varhaiset merkit. Parisuhdeväkivalta alkaa usein harmittomalla mustasukkaisuudella, jolloin miehen omistamisen halu rajoittaa naisen sosiaalista elämää. Keskusteluissa voi ilmetä syyttelyä, rahan käytön kontrollointia ja viitteitä miehen kontrolloivasta käytöksestä. Miehen ja naisen roolit parisuhteessa tulee huomioida. Huomio tulee kiinnittää varsinkin siihen, onko naisella mitään päätäntävaltaa perheen asioihin. Kysymällä riidoista, niiden syistä ja siitä, mitä riitojen aikana tapahtuu, voi saada tietoa mahdollisesta parisuhdeväkivallasta.
3. Ulkoisia merkkejä saattaa olla vaikea huomata, sillä usein parisuhdeväkivalta kohdistuu sellaisille alueille, jotka on helppo piilottaa vaatteilla. Vammat ovat usein mustelmia, haavoja, murtumia ja nirhaumia. Pään ja kasvojen vammat ovat myös yleisiä.
4. Parisuhdeväkivalta vaikuttaa naiseen kokonaisvaltaisesti. Se aiheuttaa aina fyysisen vamman lisäksi myös henkisen vamman. Masennus ja erilaiset pelkotilat ovat yleisiä. Henkiset vammat altistavat itsemurhille ja syömishäiriöille. Uhrit kärsivät usein myös unettomuudesta ja siitä aiheutuvasta ärtyneisyydestä. Väkivaltaisessa parisuhteessa elävillä naisilla esiintyy usein myös psykosomaattista oireilua eli väkivallasta johtuva henkinen oireilu ilmenee fyysisinä oireina. Näitä oireita voivat olla mm. hengenahdistus, rytmihäiriöt ja erilaiset kivut (esimerkiksi vatsakipu). Tutkimuksissa näille oireille ei ole havaittavissa mitään elimellistä syytä. Helpotusta henkiseen pahaan oloon parisuhdeväkivallan uhri saattaa hakea runsaalla päihteiden käytöllä (tupakka, alkoholi tai huumeet).
5. Kun epäily parisuhdeväkivallasta herää, kannattaa siitä kysyä uhrilta suoraan. Koska riskiryhmään kuuluu nuoret pienten lasten äidit tai nuoret raskaana olevat naiset, tulisi mm. äitiys- ja lastenneuvoloissa säännöllisin väliajoin kysyä parisuhdeväkivallasta jokaiselta asiakkaana olevalta naiselta. Kysymyksen toistaminen myöhemmin uudelleen on tärkeää, koska kaikki eivät välttämättä ensimmäisellä kerralla uskalla myöntää väkivaltaa. Parisuhdeväkivallan uhri saattaa haluta apua, mutta ei sitä välttämättä itse uskalla tuoda esille. Parisuhdeväkivallasta tulee kysyä ainoastaan sellaisessa tilanteessa, jossa uhrin kanssa ollaan kahden kesken. Luottamuksen syntyminen on tärkeää parisuhdeväkivallasta kysyttäessä.

6. Parisuhdeväkivaltaa kokevat naiset usein toivoivat, että joku huomaisi heidät ja heidän ongelmansa ja kuuntelisivat heitä. Opinnäytetyötä tehdessä lähteistä tuli ilmi, että naiset olivat usein pettyneitä hoitajiinsa silloin, kun väkivallan merkit olivat olleet selkeät, mutta kukaan ei siitä huolimatta välittänyt ottaa asiaa esille. Pettymyksen tunteet tulivat esille myös tilanteista, joissa he itse ottivat asian esille, mutta kukaan ei reagoinut siihen mitenkään, vaan asia sivuutettiin.
7. Aina naiset eivät koe tarvitsevansa apua parisuhdeväkivaltaan, varsinkaan suhteen alkuvaiheessa. Tästä huolimatta on tärkeää kertoa uhreille väkivallan vaikutuksista ja sen taipumuksesta vakavoitua ajan kuluessa. Tiedon antaminen auttaa muutosprosessin alkamisessa. Yleensä halu hakea apua alkaa siitä, kun nainen ymmärtää, ettei kaikki ole hänen vastuullaan ja väkivalta ei ole hänen vikansa.
8. Parisuhteesta lähteminen ei ole helppoa. Nainen ei välttämättä uskalla lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta esimerkiksi oman huonon taloudellisen tilanteen vuoksi. Toisissa tapauksissa mies pystyy manipuloimaan naisen jäämään parisuhteeseen. Joissain tapauksissa sukulaiset saattavat painostaa naista jäämään parisuhteeseen esimerkiksi uskonnollisista syistä tai miehen manipuloinnin vuoksi. Tyypillistä on myös se, ettei väkivaltaisesta parisuhteesta lähdetä ensimmäisellä kerralla vaan siihen palataan uudelleen. Lopulliseen lähtemispäätökseen vaikuttavat usein lapset, väkivallan vakavoituminen sekä läheisten ja ulkopuolisten tuki. Pahimmissa tapauksissa väkivaltaisesta suhteesta lähdetään vasta sitten, kun tilanne on henkeä uhkaava tai väkivallan pelko on niin suuri, ettei nainen enää uskalla jäädä suhteeseen. Työntekijältä uhrin tukeminen vaatii ymmärrystä ja pitkäjännitteisyyttä. Kun kotona tilanne kärjistyy niin pahaksi, että sieltä joutuu äkillisesti lähtemään, nainen voi hakeutua lähimpään turvakotiin.
9. Aina parisuhdeväkivallan uhri ei halua lähteä suhteesta. Esimerkiksi lapsien ja rakkauden vuoksi parisuhteeseen halutaan jäädä ja väkivaltaongelmaan halutaan etsiä ratkaisuja. Osa miehistä tunnistaa oman väkivaltaisen käytöksensä ja haluavat hakea siihen apua. Apua molemmille osapuolille on saatavilla oman kaupungin tai kunnan perheneuvoloista ja seurakunnalta. Myös Ensi- ja turvakotiliitolta ja paikallisilta ensi- ja turvakotiyhdistyksiltä on saatavilla apua molemmille osapuolille. Väkivaltaisille miehille on saatavilla apua mm. Jussi-työltä ja Miessakit

Ry:ltä. Väkivaltaa kokeneet naiset voivat hakea apua mm. Naisten linjalta tai nettiturvakodilta.

Koska naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleistä ja sen määrässä ei ole ollut havaittavissa merkittävää laskua on tärkeää, että ongelma pystytään tunnistamaan ja siihen osataan puuttua. Opinnäytetyötä voivat hyödyntää hoitajat ja muut henkilöt, jotka kohtaavat parisuhdeväkivallan uhreja. Tässä työssä on perustietoa naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta ilmiönä ja sen monimuotoisista vaikutuksista. Tuloksia voidaan hyödyntää parisuhdeväkivallan tunnistamisessa ja parisuhdeväkivaltaa kokevien naisten auttamisessa.

Tärkeää naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi olisi, että eri sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä panostettaisiin työntekijöiden perehdyttämiseen ja kouluttamiseen ko. ongelmaan. Jatkotutkimusehdotuksena voisi kehittää tutkimuksen avulla perehdyttämisohjelma, jossa olisi naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta tietoa sen vaikutuksista yksilö ja yhteiskunta tasolla. Siinä olisi kuvattuna, miten naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa ja esimerkkejä suorista kysymyksistä, joita väkivallan uhrille voi esittää. Siinä tulisi olla konkreettista tietoa siitä, minkälaista apua on parisuhdeväkivallan uhreille tarjolla ja mitä yksittäinen työntekijä voi uhrin hyväksi tehdä. Sen tulisi myös antaa tietoa siitä, minkälaista apua väkivallan tekijöille on tarjolla. Tämän perehdyttämisohjelman voisi lisätä sosiaali- ja terveysalojen koulutusohjelmiin niin 2. asteen koulutukseen, kuin ammattikorkeakoulutukseen. Lisäksi tätä koulutusta voitaisiin järjestää työpaikkakoulutuksena tai mentoroinin kehittämisen välineenä. Eri työyksiköissä tulisi aiheesta olla kansio, josta työntekijä voisi esimerkiksi hakea tarvittaessa tietoa aiheesta ja oman alueen palveluista.

9.4 Oma oppiminen ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen oli antoisa kokemus, jossa sain tutustua tutkimuksen tekemiseen ja kirjallisuuskatsaukseen metodina. Naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta minulla ei ollut juurikaan aikaisempaa tietoa. Opinnäytetyön työstämisen aikana pääsin tutustumaan naisiin kohdistuvaan parisuhdeväkivaltaan ilmiönä ja sen erilaisiin vaikutuksiin. Samalla ymmärrys parisuhdeväkivallasta ja sen monimuotoisuudesta lisääntyi, joka helpottaa ymmärtämään väkivaltaisessa parisuhteessa eläviä naisia paremmin.

Työtä tehdessäni tuli esille, että hoitajat kokevat parisuhdeväkivallasta kysymisen vaikeaksi. Tähän vaikuttaa hoitajien asenteet, tiedon puute ja epätietoisuus siitä, mihin väkivallan uhri pitäisi ohjata. Vaikka työni oli vain pintaraapaisu aiheesta, uskon opinnäytetyön tekemisen ansiosta minun olevan helpompi tunnistaa parisuhdeväkivallan uhrin ja osaan ohjata hänet tarvittavan avun piiriin.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Kivivuori, J., Lehti, M., Salmi, V. & Sirén, R. 2009. Perheväkivalta Suomessa. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Saatavissa: http://www.optula.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURIPppty-pe=BlobServer&SSURIcontainer=Default&SSURIsession=false&blobkey=id&blobheadername1=inline;%20filename=12_09%20perhev%C3%A4kivalta%20suomessa.pdf&SSURIsscon-text=Satellite%20Server&blobwhere=1243792940222&blobheadername1=Content-Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf [Viitattu 18.5.2013].
- Anttila, M. 2005. Väkivallan verkossa. Tutkimus naisten kokemuksista parisuhdeväkivallasta ja selviytymisestä. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto.
- Clark-Schroeder, S. E. 2004. Stay/Leave Decision -Making and the Process of Change in Female Victims of Intimate Partner Abuse with Problematic Substance Use. Väitöskirja. Alliantin kansainvälinen yliopisto. Saatavissa: <http://search.proquest.com.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/docview/305046945/fulltextPDF/14106C725C55851D0E0/9?accountid=11928> [Viitattu 18.5.2013].
- Btoush, R. M. 2004. Utilization of emergency department services by victims of intimate partner violence. Väitöskirja. Columbia Yliopisto. Saatavissa: <http://search.proquest.com.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/docview/305207178/fulltextPDF/14101DEF60E6C7E93E0/104?accountid=11928> [Viitattu 23.10.2013].
- Brusila, P. Parisuhdeväkivallan kohtaaminen vastaanotolla. Duodecim-lehti numero 1/2008:124, 50 - 5. Saatavissa: <http://www.terveysportti.fi.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/xmedia/duo/duo96966.pdf> [Viitattu 23.10.2013].
- Burgess-Proctor, A. K. 2008. Understanding the help-seeking decisions of marginalized battered women. Väitöskirja. Michiganin osavaltion Yliopisto. Saatavissa: <http://search.proquest.com.xhalax->

ng.kyamk.fi:2048/docview/304580274/fulltextPDF/14101DEF60E6C7E93E0/68?accountid=11928 [Viitattu 23.10.2013].

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Ehkäise tapaturmat -hanke –internetsivut. Saatavissa: <http://www.epshp.fi/ehkaisetapaturmat-hanke/etusivu> [Viitattu: 19.5.2013].

Flinck, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana, Rikottu lemmenmarja. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-6709-4.pdf> [Viitattu 18.5.2013].

Flinck, A. & Paavilainen, E. 2008. Pettymysten ja piinan parisuhde – naisten ja miesten kokemuksia parisuhdeväkivaltaan johtavista tekijöistä. Hoitotiede-lehti 21/2009 s. 196 - 206.

Fransisko T. W. 2009. Adolescents' Experiences With Terminating Relationships With Perperators of Perinatal. Väitöskirja. Ohion yliopisto. Saatavissa: <http://search.proquest.com.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/docview/304986884/fulltextPDF/14101DEF60E6C7E93E0/46?accountid=11928> [Viitattu 23.10.2013].

Hautamäki, J. 1997. Perheväkivalta, Käännekohta miehen elämässä. Jyväskylä: Kirjapaino Oy.

Heiskanen, M. & Piispa, M. 2002. Väkivallan kustannukset kunnassa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Saatavissa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/tao/julkaisut/vakivalta/raportti2002.pdf> [Viitattu 19.4.2013].

Holma, J. M. ja Wahlström, J. 2005. Iskuryhmä, Miesten puhetta Vaihtoehto väkivalle –ryhmissä. Helsinki: Yliopistopaino.

Holmström, K. Miksi nainen ei lähde? Väestöliiton internet -sivut. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/uutta_parisuhhteista/kuukauden_kolumni2/?x217689=1038883 [Viitattu 29.9.2013]

Johansson, K. 2007. Kirjallisuuskatsaukset - Huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa: Johansson, A., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L.2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto.

Krug, E. G., Dalhberg L. L., Mercy, J.A., Zwi & Lozano, R. 2002. World report on violence and health. World Health Organization. Geneva 2002. Saatavissa: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/full_en.pdf [Viitattu 19.4.13].

KymiCare. Kymenlaakson osaamiskeskittymä KymiCare. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun -internetsivut. 2011. Saatavissa: <http://kyamk.fi/Ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4lle/TKI-hanketoiminta/TKI-osaamiskeskittym%C3%A4t/KymiCare/> [Viitattu 24.9.2013].

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede-lehti 1/1999 s. 3 - 12.

Kääriäinen, M. & Lahtinen, M. 2006. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimustiedon jäsentäjänä. Hoitotiede-lehti 1/2006 s. 37 - 45.

Lagerspetz, K. 1998. Naisen Aggressio. Helsinki: Tammi.

Marttala, P. 2011. Parisuhdeväkivallan monet muodot. Teoksessa: Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L. & Ojuri, A. 2011. Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Norman, G. M. 2008. Intimate partner violence in Appalachia: Examining women's experiences with community support. Väitöskirja. Capellan yliopisto. Saatavissa: <http://search.proquest.com.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/docview/304815127/fulltextPDF/14101DEF60E6C7E93E0/54?accountid=11928> [Viitattu 23.10.2013].

Notko, M. 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25769/9789513941789.pdf?sequence=1> [Viitattu 15.5.2013].

Nyqvist, L. 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Ensi ja turvakotien liiton julkaisu. Helsinki: Painsalama Oy.

Ojuri, A. 2004. Väkivalta naisen elämän varjona -tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkulusta ja selviytymisestä. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.

Perttu, S. 2004. Naisiinkohdistuva parisuhdeväkivalta ja sen seulonta äitiys- ja lastenneuvolassa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvitys. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3609.pdf [Viitattu 8.5.2013].

Perttu, S. & Kaselitz, V. 2006. Parisuhdeväkivalta puheeksi – opas terveydenhuollon ammattihenkilöstölle äitiyshuollossa ja lasten terveystalveissa. Saatavissa:

<http://www.hyvan.helsinki.fi/daphne/vakivalta.pdf> [Viitattu 29.10.2013].

Piispa, M. 2011. Parisuhdeväkivallan todellisuus. Teoksessa: Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L. & Ojuri, A. 2011. Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Piispa, M. 2005. Parisuhdeväkivalta. Teoksessa Piispa, M. & Heiskanen, M. & Kääriäinen, J. & Sirén, R. 2005. Naisiin kohdistunut väkivalta. OPTL:n julkaisuja 225 s. 9 - 80. Saatavissa: <http://www.optula.om.fi/37928.htm> [Viitattu 29.10.2013].

Piispa, M. & Markku Heiskanen 2009. Alkoholin rooli naisten parisuhteessa kokeman väkivallan seurauksissa. Yhteiskunta politiikka-lehti 74 2009:1. Saatavissa:

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100696/piispa.pdf?sequence=1> [Viitattu 29.10.2013].

Pudas-Tähkä, S-M. & Axelin, A. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa: Johansson, A., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Digipaino- Turun yliopisto.

Salanterä, S. & Hupli, M. 2003. Tutkitun tiedon hankinta ja arviointi. Teoksessa: Laari, S. 2003. Näyttöön perustuva hoitotyö.

Soisalo, R. 2011. Väkivallan preventio sosiaali- ja terveysalalla. Riga: Jelgavas Tipogrāfija.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Tunnista, turvaa ja toimi. Sosiaali- ja terveysministeriön internetsivut. Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3513.pdf [Viitattu: 11.5.2013].

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Kenelle lyönnit kuuluvat? Sosiaali- ja terveysministeriön opas. Saatavissa: <http://pre20090115.stm.fi/is1111576908523/passthru.pdf> [Viitattu 11.5.2013].

Sue G. L. 2008. Intimate partner violence: The lived experience of an individual's perception of the holistic severing of one's self from an intimate partner violence relationship. Saint Mary Omahan yliopisto, Nebraska. Väitöskirja. Saatavissa:

<http://search.proquest.com.xhalaxng.kyamk.fi:2048/docview/304386185/abstract/14101DEF60E6C7E93E0/53?accountid=11928> [Viitattu 23.10.2013].

Söderholm, A.-L. 2006. Hoitotilanteen erityispiirteet, kun vamman syynä on lähisuhdeväkivalta. Suomen Lääkärilehti numero 35/2006:61, 3443 - 3447. Saatavissa:

<http://www.fimnet.fi.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/cl/laakarilehti/pdf/2006/SLL352006-3443.pdf> [Viitattu 23.10.2013].

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2013. Lomakkeet lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/lomakkeet/lomakkeet_vakivallan_puheeksi_ottamiseen [Viitattu 11.5.2013].

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytätö. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta> [Viitattu 31.10.2013].

Tähtinen, H. 2007. Systemaattinen tiedonhaku hoitotieteen näkökulmasta. Teoksessa: Johansson, A., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R.-L. 2007. Systemaattinen kirjallisuuskat-saus ja sen tekeminen. Digipaino- Turun yliopisto.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. 1 - 3 painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Ylä-Outinen, T. 2006. Parisuhdeväkivalta kotiäidin elämässä. Kokemuksia ja selviytymiskeinoja äitien kertomana. Pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto.

Alkuperäisilmaisut ja niiden pelkistäminen:

Tutkimuskysymys 1. Miten naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta voidaan tunnistaa?

”Väkivallan riskiryhmä oli 18-24-vuotiaat naiset, joista neljännes oli kokenut väkivaltaa nykyisessä parisuhteessa.” Perttu 2004, 39	Ikä
”Myös avoliitossa oleviin naisiin, joilla oli alle 7-vuotiaita lapsia, kohdistui muita useammin parisuhdeväkivaltaa” Perttu 2004, 39	Alle kouluikäiset lapset
”Tässä tutkimuksessa nykyisessä parisuhteessaan väkivaltaa kokeneet olivat olleet useammin uhreja myös aiemmassa suhteessaan verrattuna naisiin, jotka eivät olleet kokeneet väkivaltaa nykyisessä parisuhteessa” Perttu 2004, 39	Parisuhdeväkivaltaa aikaisemmissa parisuhteissa.
”Erityisesti on huomioitava tilanteet, joissa ilmenee miehen kontrolloivaa käyttäytymistä” Perttu 2004, 42	Miehen kontrolloiva käytös.
”Naisen terveystarkastuksen yhteydessä tulisi kiinnittää huomiota myös väkivallan fyysisiin merkkeihin” Perttu 2004, 43	Väkivallan fyysiset merkit.
”Tutkimus osoitti, että väkivallasta tulisi kysyä jokaiselta naiselta, sillä äitiys- ja lastenneuvoloissa asiakkaana oleviin nai-	väkivallasta kysyminen.

siin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleistä” Perttu 2004, 43	
”Kysymisen uusiminen tuo esiin useampia tapauksia” Perttu 2004, 43	väkivallasta uudelleen kysyminen
”Väkivallan tunnistamisessa tulisi huomioida erityisesti nuoret raskaana olevat naiset ja pienten lasten äidit sekä avoliitossa olevat pientenlasten äidit” Perttu 2004, 44	iän ja taustojen huomiointi
”Keskeistä on keskustella parisuhteessa ja perheessä vallitsevista tavoista sekä miehen ja naisen rooleista” Perttu 2004, 44	parisuhteesta keskusteleminen
”Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota miehen mahdollisesti alistaviin, eristäviin ja pelotteleviin käyttäytymispiirteisiin, sillä ne saattavat olla väkivaltaa ennakoivia merkkejä tai merkkejä tapahtuneesta väkivallasta” Perttu 2004, 44	Miehen käyttäytymisen arvioiminen
”Naisten kanssa tulisi keskustella parisuhteen ja perheen riidoista ja mitä niissä tapahtuu” Perttu 2004, 44	perheen riidoista keskusteleminen
”Naiselta tulee kysyä väkivallasta ainoastaan kahdenkeskisessä tilanteessa ilman kenenkään saattajan läsnäoloa naisen ja lasten turvallisuuden vuoksi” Perttu 2004, 44	väkivallasta kysyminen kahden kesken
”Tuttu ja luottamuksellinen suhde madaltaa naisen kokemaan kynnyistä kertoa vä-	luottamuksellinen hoitosuhde

kivallasta” Perttu 2004, 45	
”Seulonnan tulisi olla systemaattista myös siten, että väkivallasta kysyminen kuuluu tiettyihin sovittuihin neuvolatarkastusten ajankohtiin” Perttu 2004, 45	systemaattinen seulonta
”Äitiysneuvolassa naisilta tulisi kysyä parisuhdeväkivallasta vähintään kerran raskauden kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana” Perttu 2004, 45	väkivallasta kysyminen
”Lasten neuvolassa väkivallasta tulisi kysyä viimeistään lapsen puolivuotistarkastuksessa ja sen jälkeen tasavuosina” Perttu 2004, 45	väkivallasta kysyminen
”Nainen saapuu äitiysneuvolan palvelujen piiriin normaalia myöhemmässä raskauden vaiheessa” Perttu 2004, 48	myöhään neuvolaan hakeutuminen
”raskaana oleva nuori tai teini-ikäinen” Perttu 2004, 48	raskaana oleva nuori
”raskaus on suunnittelematon ja/tai ei toivottu” Perttu 2004, 48	suunnittelematon/ei toivottu raskaus
”nainen on vastaanotolla kiireinen ja hätäinen” Perttu 2004, 48	naisen kiireinen/hätäinen käytös
”nainen peruu/unohtaa varaamia aikoja” Perttu 2004, 48	varattujen aikojen peruminen/unohtaminen
”naisen ulkomuoto on hoitamaton” Perttu 2004, 49	huolittelematon ulkomuoto

”naisen ja perheen elämää luonnehtii sosiaalinen eristyneisyys/naisella on vähän kontakteja sukulaisiin, ystäviin” Perttu 2004, 49	sosiaalinen eristyneisyys
”nainen valittaa ärtyneisyydestä, kärsimättömyydestä ja väsymyksestä (liittyen esimerkiksi lasten käyttäytymiseen ja hoitotilanteisiin)” Perttu 2004, 49	ärtyneisyys, kärsimättömyys ja väsymys
”naisella on raskauden keskeytyksiä” Perttu 2004, 49	aikaisemmat abortit
”nainen tupakoi tai tupakointi on lisääntynyt” Perttu 2004, 49	muutokset tupakoinnissa
”nainen käyttää alkoholia tai käyttö on lisääntynyt” Perttu 2004, 49	muutokset alkoholin käytössä
”nainen käyttää huumeita” Perttu 2004, 49	huumeiden käyttö
”nainen käyttää uni-, masennus- tai rauhoittavia lääkkeitä” Perttu 2004, 49	lääkkeiden käyttö
”naisella on raskauden aikaisia komplikaatioita, kuten munuais- ja virtsatieninfektioita, gynekologisia infektioita, ennenaikaisia supistuksia tai ennenaikaisia synnytyksiä” Perttu 2004, 49	raskauden aikaiset komplikaatiot
”naisella on fyysisiä vammoja (tavallisin punoitusta, nirhaumia, haavoja, mustelmia, ruhjeita, palovammoja tai murtumia)” Perttu 2004, 49	fyysiset vammat

”naisella on toistuvia vammoja, loukkaantumisia ja onnettomuuksia (kaatumista, putoamisia, kompastumisia)” Perttu 2004, 49	toistuvat vammat/tapaturmat
”vammat sijaitsevat vaatteiden peittämällä alueilla: ylävartalo, kädet, pääalue (hiuspohja erityisesti), jalat, vatsan alue” Perttu 2004, 49	piilossa olevat vammat
”naisella on psykosomaattisia oireita: erilaisia kipuja, unettomuutta, painajaisia, syömishäiriöitä, epätavallisia painon muutoksia” Perttu 2004, 49	somatisointi
”nainen kokee synnytyspelkoa” Perttu 2004, 49	synnytyspelko
”nainen käyttäytyy paniikinomaisesti synnytyksessä” Perttu 2004, 49	synnytyksessä panikoiminen
”naisen käyttäytymisessä tapahtuu muutos miehen läsnä ollessa” Perttu 2004, 49	miehen vaikutus käyttäytymiseen
”mies käyttäytyy vastaanottotilanteessa ylihuolehtivasti, aliarvioivasti, ärtyneesti tai suhtautuu tai käyttäytyy kärsimättömästi naista ja/tai lapsia kohtaan” Perttu 2004, 49	miehen käyttäytyminen
”mies on tiiviisti mukana vastaanotolla eikä halua jättää naista hetkeksikään yksin” Perttu 2004, 49	mies kaikkialla mukana
”On tärkeää kuunnella naisen kertomuk-	miehen humalakäyttäytyminen

sia miehen humalakäyttäytymisestä” Perttu 2004, 50	
”Parisuhteesta keskusteltaessa on tärkeää havainnoida ilmaisuja, jotka kertovat miehen kontrolloivasta käyttäytymisestä, kuten mustasukkaisuudesta, naisen sosiaalisen elämän rajoittamisesta, naisen syyttelystä, naisen rahan käytön kontrolloinnista tai siitä onko naisella päätäntävaltaa perheen asioissa (tai siitä kuka perheessä päättää asioista)” Perttu 2004, 50	Parisuhteesta keskusteleminen
”Väkivalta on aina traumaattinen tapahtuma ja sen aiheuttamat välittämät reaktioit kestävät muutamasta tunnista muutama vuorokauteen” Perttu 2004, 54	naisen käyttäytyminen
(akuutti)”Reaktioina saattaa olla naisen silmännähtävä ahdistuneisuus, sekava olo, paniikin tunne, epätodellisuuden tunne tai heikentynyt kyky ajatella tai toimia” Perttu 2004, 54	akuutti traumareaktio
(akuutti reaktio)”Joskus uhrin saattavat olla kiihtyneitä, motorisesti levottomia, he voivat kulkea edestakaisin tai väännellä käsiään.” Perttu 2004, 54	akuutti traumareaktio
(akuutti reaktio)”Jotkut uhrin käyttäytyvät vihamielisesti auttamaan pyrkiviä ihmisiä kohtaan” Perttu 2004, 54	akuutti traumareaktio
(akuutti reaktio)”Uhrin voi olla myös täysin tyyni ja rauhallinen ja hän saattaa ker-	akuutti traumareaktio

toa väkivaltaisesta tapahtumasta rationaalisesti ja tarkasti.” Perttu 2004, 54	
”Jos väkivalta on jatkunut pitkään, nainen saattaa olla uupunut, masentunut, alakuloinen tai toivoton” Perttu 2004, 54	krooniset vaikutukset käytökseen
(pitkään jatkunut) ”Hän saattaa valittaa hermostuneisuudesta, keskittymiskyvyn puutteesta, nukahtamis- ja univaikeuksista tai (väkivaltaisista) painajaisista” Perttu 2004, 54	krooniset vaikutukset käytökseen
”Myös naisen tunnetilat saattavat vaihtua nopeasti, jolloin hän muuttaa mielipidettään ja päätöksiään” Perttu 2004, 54	tunnetilojen muutokset

“The strategies identified in this theme can be summarized by the acronym, ALERT, which represents five key actions in providing support: Ask, Listen, Encourage, Resource provision, and Trust. Each category is described in the following paragraphs.” Fransisko 2009,105	ALERT -malli
““Ask” me encompassed the desire expressed by the participants for someone to show concern and ask about their situations.” Fransisko 2009,105	ALERT -malli
“Listening and caring were requested by participants. Renee and Abby stated that	ALERT -malli

<p>they wanted someone to talk to or just listen.” Fransisko 2009,106</p>	
<p>““Encourage” was the next action to emerge as a category. Providing encouragement was deemed very helpful by the participants as when Abby told that her nurse had shared others’ success stories that made her think that she could succeed as well” Fransisko 2009,107</p>	ALERT-malli
<p>““Resources: providing information and advice” was desired by the young women. Tabitha explained that in the middle of the night when the abuse was going on, teenagers need a phone number to call to obtain assistance.” Fransisko 2009,107</p>	ALERT malli
<p>““Trust” was the final category to emerge within the subtheme of “What I need.” Continuity of relationships helped to establish trust. Abby had known the same nurse throughout pregnancy and after so that she felt that the nurse always supported her and even visited her in the shelter where she was staying.” Fransisko 2009,109</p>	ALERT malli
<p>“Ask, Listen, Encourage, Resources, and Trust were the behaviors and characteristics found to be helpful when leaving the relationship.” Fransisko 2009,110</p>	ALERT malli
<p>“Around 86% of IPV visits to the ED were patients with mild to moderate pain.</p>	oireena kipu

<p>Pain level was statistically associated with IPV when compared with non-IPV visits ($p=0.004$)." Btoush 2004,42</p>	
<p>"Intimate partner violence victims in the ED were 14 times more likely to have mild to moderate pain than no pain (95%)" Btoush 2004,42-43</p>	<p>oireena kipu</p>
<p>"Around 61% of IPV visits to the ED were required to be seen in less than 60 minutes." Btoush 2004,43</p>	<p>kiire vastaanotolla</p>
<p>"the major reason for visit for IPV was physical or sexual violence amounting to 50% " Btoush 2004,43</p>	<p>fyysinen / seksuaalinen väkivalta</p>
<p>"The second reason for visit for IPV patients was injuries to the body (extremities, head, neck, trunk, and multiple sites) amounting to 38%. Reason of visit was statistically associated with IPV when compared with non- IPV visits ($p=0.001$)." Btoush 2004,43</p>	<p>erilaiset vammat</p>
<p>"Injuries caused by unarmed fight or brawl; assault by striking, blunt instrument, or being thrown; assault by other specified means; and battering by spouse were more common among IPV patients." Btoush 2004,44</p>	<p>tappeluun liittyvä vamma</p>
<p>"In this model, IPV patients were 1.6 times more likely to have their visit reason as injuries to the body than other rea-</p>	<p>vamma tulositynä</p>

sons for visit (95%) Btoush 2004,45	
”Akuuttitilanteessa uhri saattaa toimia joko yli- tai alireagoiden.” Brusila 2008,51	akuutti traumareaktio
”Akuutti vaiheen jälkeen tulevassa tunne-reaktiovaiheessa epäusko, viha ja suuttumus sekä häpeä ja syyllisyys nousevat esiin erilaisten somaattisten oireiden ohella.” Brusila 2008,51	akuutti tunnereaktio
”Potilaat voivat valittaa pahoinvointia, lihas jännityksestä johtuvia kipuja ja särkyjä, sydämen rytmihäiriöitä ja hengenhädistystä.” Brusila 2008,51	erilaiset oireet
”Unettomuus ja väsymys haittaavat muistia ja keskittymiskykyä.” Brusila 2008,51	keskittymisvaikeudet
”Pitkällä aikavälillä uhreilla voi esiintyä pelkotiloja, paniikkikohtauksia ja erilaisia psykosomaattisia oireita traumaperäisen stressihäiriön mekanismeilla.” Brusila 2008,51	pelkotilat ja psykosomaattiset oireet
”Seksuaalitoimintojen häiriöt ovat tavallisia.” Brusila 2008,51	seksuaalitoimintojen häiriöt
”Vaikeudet ihmissuhteissa ja työpaikoilla, ulkopuolisuuden tunne ja painajaisunet ovat uhrin kannalta tavallisia seuraamuksia.” Brusila 2008 Saaren 2000 mukaan, 52	vaikeudet ihmissuhteissa

<p>”Väkivaltaa maailman laajuisesti tarkastelleen yhdysvaltalaisen tutkimuksen aineistossa pahoinpidellyt naiset tarvitsivat 4-5 kertaa enemmän psykiatrista hoitoa, itsemurhayrityksiä esiintyi viisi kertaa enemmän väkivaltaa kokemattomiin verrattuna ja kolmasosa kärsi depressiosta.” Brusila 2008,52</p>	psykiatrisen hoidon tarve
<p>”Väkivalta kokemukset saattavat altistaa myös alkoholin ja huumeiden käytölle sekä sitä kautta syrjäytymiselle.” Brusila 2008,52</p>	alkoholin/huumeiden käyttö
<p>”Esimerkkejä suorista kysymyksistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pelkäätkö jotakuta? – Lyökö joku sinua? Kuka, milloin, missä? – Koetko väkivaltaa kotonasi? – Tunnetko itsesi turvattomaksi kotona? – Pelottaako sinua kotona? – Kenelle olet voinut kertoa?” Brusila 2008,53 	Esimerkki kysymyksiä
<p>”Vammakirjo on laaja ja väkivalta kohdistuu usein kehon eri puolille, ja siksi väkivaltatilanteen ja vammamekanismin selvittely ja potilaan koko kehon tarkistus kuuluvat potilaan kliiniseen tutkimiseen.”</p>	erilaiset vammat kehossa

Söderholm,3443	
”Pään ja kasvojen vammat ovat yleisiä pahoinpitelyn seurauksia. Alue on haavoittuva ja sen vammat voivat olla hengenvaarallisia.” Söderholm, 3443	pään vammat
”Väkivallan seurauksena voi myös kehittyä kokemusten somatisointia.” Söderholm, 3443	somatisointi
”Esimerkiksi vatsakipuisilla on muita useammin taustalla väkivaltakokemuksia.” Söderholm, 3443	somatisointi
”Mahdollinen väkivalta pitää ottaa lääkärin vastaanotolla puheeksi viimeistään silloin, jos somaattista syytä kipuihin ei ole.” Söderholm, 3443	epäselvä kivun syy
”Fyysisen ja seksuaalisen väkivalta aiheuttaa myös psyykkisen ja emotionaalisen vamman. Tavanomaiset sopeutumis- ja puolustuskeinot eivät aina riitä tilanteen hallitsemiseksi, ja seurauksena on psyykkisiä stressioireita.” Söderholm, 3444	psyykkiset oireet
”Niiden voimakkuuteen, keston ja niistä toipumiseen vaikuttavat sekä vammatilanne ja vamman luonne että henkilön omat voimavarat ja ulkopuolinen tuki. Kumuloituva lähisuhdeväkivalta on psyykkisesti kaikkein rankin traumatilantyyppi” Söderholm, 3444	psyykkiset oireet

<p>”Psyykkiset ja fyysiset väkivalta kokemukset lisäävät naisen sairastuvuutta, sydän-, vatsa- ja gynekologista sairastuvuutta, syömisongelmia, päihderiippuvuutta, kipuoireita, psykosomaattista ja ”Psyykkistä oireilua sekä itsemurhataipumusta ja huonontavat psykososiaalista selviytymistä.” Söderholm, 3444</p>	erilaiset sairaudet
<p>”Potilaan käyttäytyminen on tilanteeseen nähden poikkeavaa, joka yli- tai ali-reagoivaan.” Söderholm, 3444</p>	poikkeava käytös

Tutkimuksymys 2. Minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet väkivaltaisesta suhteesta poislähtemiseen?

<p>”Naisille on tärkeää antaa tietoa väkivallasta ja sen vaikutuksista, väkivallan käyttämisestä vallan välineenä, väkivallan uusiutumiseriskistä sekä sen muuttumisesta kerta kerralta vaarallisemmaksi.” Perttu 2004, 41</p>	tieto väkivallasta
<p>”Tiedon antamisella ja asenne kasvatuksella voidaan madaltaa uhrien kynnyksiä hakea apua.” Perttu 2004, 47</p>	tieto väkivallasta
<p>”Työntekijän on hyvä tietää, että päätöksen tekeminen väkivallasta irrottautumisiksi on usein aikaa vievä monivaiheinen prosessi” Perttu 2004, 54</p>	pätöksen tekeminen vie aikaa
<p>”Työntekijä tarvitsee pitkäjännitteisyyttä</p>	pitkäjännitteisyyttä tukemisessa

tukiessaan naista irrottautumaan väkival- lasta” Perttu 2004, 54	
”When deciding to leave, the overwhelm- ing factor was protecting the baby” Fran- sisko 2009,93	vauva
”Eleven out of 12 of the participants iden- tified wanting to do what was best for the baby and coming to the realization that leaving the relationship would be best for the baby.” Fransisko 2009,93	vauva
”Tabitha’s poignant comment summa- rized what many of the participants ver- balized in that “making it out of an abu- sive relationship” often involves breaking the cycle of violence “for the love of their kid.” Fransisko 2009,93	väkivallan kierteen katkaiseminen
”Renee left when threats were made against her baby.” Fransisko 2009,94	vauvan uhkailu
”The final departure decision came either quickly as a result of a rather cathartic moment or insight or after a period of reflection and consideration” Fransisko 2009,94	nopea päätös/pitkä harkinta
”Abby’s leaving was spontaneous when she decided, “I’m not going to let you get away with it this time.” Fransisko 2009,95	psonttaani päätös
”At one point, Cindy realized that her partner was not going to change “And I	sai “tarpeekseen”

<p>just got over it. I said no more.”” Fransisko 2009,95</p>	
<p>“Prior to leaving, Mary discussed it with a friend. However, for her, the deciding factor for leaving was her son’s exposure to violence.” Fransisko 2009,95</p>	<p>lapsen väkivaltainen käytös</p>
<p>“Other departures, like Jennifer’s were planned. Jennifer had her clothes packed and had already talked to her mom about leaving him” Fransisko 2009,95</p>	<p>Suunnittelu</p>
<p>“At first she denied needing to leave and then, “I finally realized that our lives would be better without him.” Samantha had been weighing her options for a while and decided that she would be fine and did not need her partner any longer.” Fransisko 2009,96</p>	<p>päätöksen tekeminen</p>
<p>“She said that “Everything had just built up. I left, and I never went back and that was literally it.” Fransisko 2009,96</p>	
<p>“During the leaving process, “Reaching out to others” for support was very important to the participants.” Fransisko 2009,97</p>	<p>Muiden tuki</p>
<p>“Tabitha explained that she was hospitalized for prenatal complications and had time to think about her situation. It was the first time that she had been alone, and she began to think that she needed to</p>	<p>sairaalaan joutuminen</p>

<p>“reach out” to someone else.” Fransisko 2009,97</p>	
<p>“It was during her visit to her friend’s house, that Sarah had an epiphany regarding her present abusive relationship. Sarah realized that her current relationship was not normal and she did not deserve to be treated with brutality and disrespect.” Sue 2008, 92</p>	<p>ymmärrys suhteen epänormaaliudesta</p>
<p>Well, it was my friends who took me to the hospital, I didn’t want to go. I can remember my friends saying; this has to be it! He is gonna kill you! So I think they opened the door and kind of pushed me through it. When my parents arrived at the hospital they also said; this is it! No more. Sue 2008, 97</p>	<p>ystävän kehoitus</p>
<p>“Of those that received support from family and friends, responses of those in whom they confided included encouragement to leave the relationship, giving them information on the services available to help them including domestic violence agencies, physically driving them to the shelter, and offering emotional support.” Norman 2008, 88</p>	<p>sukulaisten ja ystävien tuki</p>
<p>“Pam’s husband also threatened to kill her and their children if she attempted to leave the relationship” Norman 2008, 96</p>	<p>tappo uhkaus</p>

<p>“The participants found themselves in extremely dangerous situations in which decisions had to be made.” Norman 2008, 96</p>	<p>hengen vaaralliset tilanteet</p>
<p>“The two most common reasons given by participants in this study have been well documented in the help-seeking literature: over half of the women (57.9%) were motivated to seek help either out of concern for their children's safety and well-being, or out of a feeling that they had reached the threshold of what they could endure.” Burgess-Proctor 2008,74</p>	<p>lasten hyvinvointi</p>
<p>“Second, other women expressed a more nebulous feeling that they had simply reached their breaking point in terms of tolerating the abuse.” Burgess-Proctor 2008,76</p>	<p>saada tarpeekseen</p>
<p>Alternatively, six women (31.6%) stated that they were motivated to get help after recognizing the toll that the abuse was taking on them, or out of a desire to better themselves. Burgess-Proctor 2008,76</p>	<p>ymmärrys</p>
<p>Four women (21.1%) found motivation for seeking help after the abuse directed toward them became particularly severe, such as if a weapon was used for the first time, while an equal number were prompted into action when they perceived that their lives were seriously in danger.</p>	<p>väkivallan vakavoituminen</p>

Burgess-Proctor 2008,76-77	
The previous section described the role of personal faith in the lives of many of the women in this study, therefore it is not surprising that seven women (36.8%) had some sort of religious motivation for seeking help. Burgess-Proctor 2008,77	uskonto
Three women (15.8%) described a desire to break the cycle of abuse or prevent their children from growing up in an abusive household as they had. Burgess-Proctor 2008,77	vaikutukset lapsiin
“However, severity of sexual assault was a significant predictor of stay/leave decision-making.” Clark-Schroeder,2004,165	vakava seksuaalinen väkivalta
“This indicates that these women are using strategies to end their abusive relationships.” Clark-Schroeder 2004,165	lähtemisen suunnittelu
These women are not as economically dependent on their partners and are able to provide for themselves. Thus, these women are more likely to end a violent relationship. Clark-Schroeder 2004,171	hyvä talous
“Relatedly, women with partners who used more negotiation skills were less likely to leave an abusive relationship than women with partners who used fewer negotiation skills. Negotiation skills include strategies such as empathy and	Puolison empaattisuuden puute

compromise.” Clark-Schroeder, 2004,177	
Husso (1995,17) pitää väkivallasta puhumista keinona, jonka avulla on mahdollista jakaa kokemuksia ja luoda kiinni pitävää ympäristöä, hahmottaa aikaa ja tilaa kokemuksellisista kulmista sekä tunnistella tarttumapintoja väkivallan verkosta irrottautumiseen. (Anttila 2005,81)	väkivallasta puhuminen
Ulkopuolisten ihmisten kanssa keskustelu sai esimerkiksi Katjassa ja Ireessä liikkeelle työskentelyä, jonka avulla oli mahdollista päästä eteenpäin väkivallan työstämisessä. (Anttila 2005,81-82)	ulkopuolisen kanssa keskustelu
Anna oli tyytyväinen siihen, että sai niin paljon aikaiseksi, että lähti viimein pois useita vuosikymmeniä kestäneestä väkivaltaisesta parisuhteesta. Anna toteaa, että hänen olisi pitänyt jo aikaisemmin lähteä, kun mies alkoi uhkailla ja pelotella. (Anttila 2005,88)	uhkailu ja pelottelu
Sen jälkeen kun Katja oli alkanut ymmärtää, että häpeä ei ole hänestä itsestä johtuvaa vaan se on väkivallan tekijän häpeä, niin se oli alkanut päästää hänet irti otteestaan. (Anttila 2005,89)	ymmärryksen lisääntyminen
”””Avioliitossa väkivalta oli ajoittaista. Oli puolenvuoden täydellinen tauko... Jokainen pahoinpitely vei kuitenkin lähemmäs eroa ja synnytti ajatuksia elämän järjestä-	väkivalta

misestä.”” (Ylä-Outinen 2006,64)	
”Järkiperäinen ajattelu auttoi selviämään väkivalta tilanteista ja hakemaan apua” (Ylä-Outinen 2006, 80.)	järkiperäinen ajattelu
”Edellä kuvattu väkivallan paheneminen osoittaa selvästi varuillaan olemisen kokemuksen olevan otollisin hetki irrottautua väkivallasta, väkivallan olemassaolo on jo tullut tietoisuuteen ja siitä halutaan aktiivisesti eroon.” (Ylä-Outinen 2006,82)	väkivalan paheneminen
”Myös painajaisessa elämisen kokemuk- sessa yritetään väkivallasta vapautua, mutta toimintatila kapenee koko ajan.” (Ylä-Outinen 2006,82)	tunne painajaisessa elämisestä
”Muutosprosessi voi käynnistyä myös sitä kautta, että äiti havahtuu tajuamaan väki- vallon ja sen todistajana olemisen vahin- golliset vaikutukset lapsiin, vaikka hän itse olisikin varsinainen väkivallan kohde” (Ojuri 2004, 114)	väkivallan vaikutus lapsiin
”Lopullinen lähtö kotoa ja parisuhteesta tapahtui vasta ylivoimaiseksi käyneen pelon edessä, kun muuta vaihtoehtoa ei enää ollut” (Ojuri 2004,126)	pelko
”Tiedon hankkiminen parisuhdeväkival- lasta ilmiönä, väkivallan seurauksista ja selviytymiskeinoista oli suurimerkitys naisen tietoisuuden heräämiseen ja muu- tosprosessin käynnistymisen kannalta.”	tiedon lisääntyminen

(Ojuri 2004,143)	
”Aineistoni naiset alkoivat kyseen alais- tamaan uhrautuvuuttaan ja vastuun yksin kantamisen vaatimusta. Tällainen ”rajojen aukeaminen” on lähtökohta muutokselle, joka mahdollistaa irrottautumisen väkival- taisesta suhteesta.” (Ojuri 2004,145)	suhteen kyseenalaistaminen
”Väkivallan jatkuminen ja paheneminen, väkivallan pelko, oman ja lasten aseman tajuaminen ja turvakotikokemukset pai- kantuiivat analyysissä keskeisiksi käänne- kohdiksi aineistoni naisten kertoessa irtau- tumisestaan väkivaltaisesta parisuhteesta.” (Ojuri 2004,151)	väkivallan jatkuminen/paheneminen

Tutkimuskysymys 1. abstrahointi

Alakategoriat	Yläkategoriat
Psyykkiset oireet (x2) Somatisointi (x3) Psykiatrisen hoidon tarve Pelkotilat ja psykosomaattiset oireet Synnytyksessä panikoiminen Synnytyspelko Ärtynisyys, kärsimättömyys ja väsymys	
Alakategoria = Parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet	Yläkategoria = Parisuhdeväkivallasta johtuvat psyykkiset oireet ja fyysiset merkit
Raskauden aikaiset komplikaatiot Toistuvat vammat/tapaturmat Erilaiset sairaudet Epäselvä kivun syy Pään vammat Erilaiset vammat kehossa Seksuaalitoimintojen häiriöt Erilaiset oireet	

<p>Vamma tulositynä</p> <p>Tappeluun liittyvä vamma</p> <p>Erilaiset vammat</p> <p>fyysinen/seksuaalinen väkivalta</p> <p>Oireena kipu (x2)</p> <p>Piilossa olevat vammat</p> <p>Fyysiset vammat</p> <p>Väkivallan fyysiset merkit</p>	
Alakategoria = Parisuhdeväkivallasta aiheutuvat fyysiset merkit	

Alakategoria	Yläkategoria
<p>Perheen riidoista keskusteleminen</p> <p>Parisuhteesta keskusteleminen (x2)</p> <p>Parisuhdeväkivaltaa aikaisemmissa parisuhteissa</p> <p>Luottamuksellinen hoitosuhde</p>	
Alakategoria = Parisuhteesta keskusteleminen	Yläkategoria = Parisuhteesta keskusteleminen ja parisuh-

	deväkivallasta kysyminen
<p>Väkivallasta kysyminen (x3)</p> <p>Väkivallasta kysyminen kahden kesken</p> <p>väkivallasta uudelleen kysyminen</p> <p>Systemaattinen seulonta</p> <p>Esimerkkejä kysymyksistä</p>	
= Parisuhdeväkivallasta kysyminen	

Alakategoria	Yläkategoria
<p>Alle kouluikäiset lapset</p> <p>Raskaana oleva nuori</p> <p>ikä ja taustojen huomiointi</p> <p>Miehen vaikutus käyttäytymiseen</p> <p>Poikkeava käytös</p> <p>alkoholin/huumeiden käyttö</p> <p>vaikeudet ihmissuhteissa</p>	

<p>Keskittymisvaikeudet</p> <p>akuutti tunne reaktio</p> <p>akuutti traumareaktio (x4)</p> <p>kiire vastaanotolla</p> <p>tunnetilojen muutokset</p> <p>krooniset vaikutukset käytökseen (x2)</p> <p>naisen käyttäytyminen</p> <p>lääkkeiden käyttäminen</p> <p>muutokset alkoholin käytössä</p> <p>huumeiden käyttö</p> <p>Muutokset tupakoinnissa</p> <p>aikaisemmat abortit</p> <p>sosiaalinen eristyneisyys</p> <p>suunnittelematon/ei toivottu raskaus</p> <p>huolittelematon ulkomuoto</p> <p>varattujen aikojen peruminen/unohtaminen</p> <p>naisen kiireinen/hätäinen käytös</p> <p>Myöhään neuvolaan hakeutuminen</p>	
<p>Alakategoria = Naisen ulkomuoto ja käyttäytyminen vastaanotolla</p>	<p>Yläkategoria = Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan tunnistaminen</p>

Miehen kontrolloiva käytös	
Miehen humalakäyttäytyminen	
Mies kaikkialla mukana	
Miehen käyttäytyminen	
Miehen käyttäytymisen arviointi	
= Miehen käyttäytyminen vastaanotolla ja parisuhteessa	
ALERT-malli (x7)	
= ALERT-malli uhrin auttamiseksi	

Tutkimuskysymys 2 abstrahointi

Alakategoria	Yläkategoria
Ulkopuolisen kanssa keskustelu	
Väkivallasta puhuminen	
Päätöksen tekeminen vie aikaa	
pitkäjännitteisyyttä tukemisessa	
Sukulaisten ja ystävien tuki	

ystävän kehotus	
Muiden tuki	
Alakategoria = Ulkopuolisten ja läheisten tuki	Yläkategoria = Ulkopuolisten ja läheisten tuen sekä tiedon lisääntymisen vaikutukset parisuhdeväkivallasta lähtemiseen
Suhteen kyseenalaistaminen	
Päätöksen tekeminen	
Tiedon lisääntyminen	
Järkiperäinen ajattelevinen	
Ymmärryksen lisääntyminen	
Ymmärrys	
Ymmärrys suhteen epänormaaliudesta	
Tieto väkivallasta (x2)	
Sairaalaan joutuminen	
= Tiedon lisääntymisen vaikutukset väkivaltaisesta parisuhteesta lähtemiseen	

Alakategoria	Yläkategoria
--------------	--------------

<p>Saada tarpeekseen</p> <p>sai ”tarpeekseen”</p> <p>Asioiden kasaantuminen</p> <p>Spontaani päätös</p> <p>Nopea päätös/pitkä harkinta</p> <p>Lähtemisen suunnittelu</p> <p>Suunnittelu</p> <p>Hyvä talous</p> <p>Uskonto</p> <p>Puolison empaattisuuden puute</p>	
<p>Alakategoria = Lähtemispäätöksen tekeminen</p>	
<p>Väkivallan vaikutus lapsiin</p> <p>Vaikutukset lapsiin</p> <p>Lasten hyvinvointi</p> <p>Lapsen väkivaltainen käytös</p> <p>Vauvan uhkailu</p> <p>Väkivallan kierteen katkaisu</p> <p>Vauva (x2)</p>	
<p>Alakategoria = Lapsi motivaationa lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta</p>	<p>Yläkategoria = Väkivaltaisesta suhteesta lähtemispäätöksen tekeminen ja siihen vaikuttavat asiat.</p>

Hengen vaaralliset tilanteet	
Tappo uhkaus	
Tunne painajaisessa elämästä	
Pelko	
Uhkailu ja pelottelu	
Väkivallan jatkuminen/paheneminen	
Väkivallan paheneminen	
Väkivalta	
Vakava seksuaalinen väkivalta	
Väkivallan vakavoituminen	
Alakategoria = Väkivallan jatkumisen ja vakavoitumisen vaikutukset suhteesta lähtemispäätökseen	

Teoriaosassa käytettyjen tutkimusten taulukot.

Tekijä, tutkimus ja julkaisu vuosi	tutkimuksen tarkoitus	menetelmä
Flink Aune 2006. Rikottujen lemme marja. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.	Flink on tutkinut miesten ja naisten kokemuksia parisuhdeväkivaltaan johtavista tekijöistä, väkivallan kohteeksi joutumisesta ja omasta väkivaltaisesta käyttäytymisestä.	Tutkimus on toteutettu fenomenologisella menetelmällä. Aineisto koostuu 24 naisen ja 10 miehen haastatteluista.
Notko Marianne 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma.	Tarkoituksena tutkia naisten kokemuksia lähisuhteissa tapahtuvasta väkivallasta.	Kvalitatiivinen tutkimus. Aineisto tutkimukseen on kerätty pyytämällä sanoma- ja aikakauslehtien ilmoituksilla kirjoituksia lukijoiden kokemuksista väkivallan ja vallankäytön kohteena olemisesta ja itse niiden käyttämisestä
Perttu Sirkka 2004. Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta ja sen seulonta äitiys- ja lasten neuvolassa. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön tutkimus-hanke.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää kuinka yleistä naisiin kohdistuva väkivalta on ja minkälaisia piirteitä väkivallalla on lapsiperheissä ja raskauden aikana.	Aineiston kerääminen on tehty vuosina 2000-2002. Aineisto koostuu kättilöiden ja terveydenhoitajien tekemistä haastatteluista pienten lasten äideille ja raskaana oleville äideille. Tutkimukseen on haastateltu yhteensä 1020 naista.

OPISKELIJA

Opiskelijanumero 1001576	Viralliset etunimet Jenni Johanna
Sukunimi Heinonen	
Lähiosoite	Postinumero ja -toimipaikka
Sähköposti	Puhelin
Toimipiste ja koulutusohjelma Sosiaali- ja terveysala, Jyväskylän kampus, hoitotyön koulutusohjelma	
Suuntautumisvaihtoehto ja ryhmätunnus Sairaanhoitaja AMK, Hoios	

TOIMEKSIANTAJA

Toimeksiantaja ja yritys/yhteisö Kyamk KymiCare	Yrityksen/yhteisön yhteyshenkilö Anneli Airola
Lähiosoite PL 9	Postinumero ja -toimipaikka 48401 Kotka
Sähköposti anneli.airola@kyamk.fi	Puhelin

OPINNÄYTETYÖN HANKKEISTUS

☐ Toimeksiantaja maksaa opinnäytetyöstä opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle korvauksen, josta on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista.
☒ Opinnäytetyöllä on toimeksiantajan puolelta nimetty ohjaaja ennen opinnäytetyön aloittamista.
☒ Toimeksiantajan tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan.

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS

Ohjaava(t) opettaja(t) Mirja Nurmi
Sähköposti
Yrityksen/yhteisön ohjaaja(t) Mirja Nurmi
Sähköposti

OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyön aihe (max. 200 merkkiä) <i>Parisuhteleväkivalta, naisen näkökulmasta</i>	
Kehittämis- tai tutkimustavoite ja toimeksianto (max. 300 merkkiä) <i>Miten naisiin kohdistuva parisuhteleväkivalta voidaan tunnistaa? Minkälaiset tekijät ovat vaikuttaneet väkivaltaisesta suhteesta poislähtemiseen?</i>	
Keskeiset menetelmät (max. 300 merkkiä) <i>systemaattinen kirjallisuus katsaus</i>	
Opinnäytetyön aloitus <i>syksy 2011</i>	Opinnäytetyön luovutus toimeksiantajalle <i>marraskuu 2013</i>
Opinnäytetyö täyttää Tilastokeskuksen T & K määritelmän *) ☒ Kyllä ☐ Ei	

*) T & K määritelmän saa opintotoimistosta tai Internetistä,
<http://www.tilastokeskus.fi/til/tkke/kas.html>

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

<p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta.</p> <p>Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin. Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen ainoastaan sopimalla niistä erikseen opinnäytetyön tekijän kanssa. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p>	<p>Tulosten julkaiseminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa salassa pidettäviä määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö voidaan julkaista myös Internetissä.</p> <p>Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p>
--	---

Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä sovitulla tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

PAIKKA, PÄIVÄYS JA TOIMEKSIAANTAJAN EDUSTAJAN ALLEKIRJOITUS <i>Kotka</i> <i>15, 10 20 13</i> <i>[Signature]</i>
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OPISKELIJAN ALLEKIRJOITUS <i>Kotka</i> <i>15, 10 20 13</i> <i>[Signature]</i>
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OHJAAVAN OPETTAJAN ALLEKIRJOITUS <i>Kotka</i> <i>15, 10 20 13</i> <i>[Signature]</i>

Tämä sopimus on kirjoitettu kolmena kappaleena, yksi toimeksiantajaryitykselle, toinen opiskelijalle ja kolmas opintotoimistoon rekisteröintä varten.